

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови

До захисту допущено:

Завідувач кафедри

_____ Гелена ЛИСЕНКО

«__» _____ 20__ р.

Дипломна робота

на здобуття ступеня бакалавра

**за освітньо-професійною програмою «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька»**

спеціальності 035 «Філологія»

**на тему: «Відтворення фразеологізмів у перекладі німецькомовних
публіцистичних текстів українською мовою (на матеріалі статей з
онлайн-журналу «Культура» Гете-Інституту)»**

Виконала:

студентка IV курсу, групи ЛН-61

Шульга Ольга Василівна _____

Керівник:

Доцент кафедри теорії, практики та перекладу

німецької мови, канд. філол. наук

Баклан Ірина Миколаївна _____

Рецензент:

Доцент кафедри теорії, практики та перекладу

англійської мови, канд. філол. наук, доцент

Ткачик Олена Володимирівна _____

Засвідчую, що у цій дипломній роботі
немає запозичень з праць інших авторів
без відповідних посилань.

Студентка _____

Київ – 2020 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

**«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність – 035 «Філологія»

Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Гелена ЛИСЕНКО

«__» _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студентці

Шульзі Ользі Василівні

1. Тема роботи «Відтворення фразеологізмів у перекладі німецькомовних публіцистичних текстів українською мовою (на матеріалі статей з онлайн-журналу «Культура» Гете-Інституту)», керівник роботи Баклан Ірина Миколаївна, канд. філол. наук, затверджена наказом по університету від «_26_»__травня__ 2020 р. №_1208-с_

2. Термін подання студенткою роботи: 1.06.2020 р.

3. Вихідні дані до роботи. Дипломну роботу на тему «Відтворення фразеологізмів у перекладі німецькомовних публіцистичних текстів українською мовою (на матеріалі статей з онлайн-журналу «Культура» Гете-Інституту)» виконано в руслі наукової школи, що має назву «Школа актуальних проблем філології» (Державний реєстраційний номер УкрІНТЕІ 0119U102047 від 12-06-2019 р.). Мета роботи полягає в аналізі відтворення німецькомовних ФО українською мовою в публіцистиці, розгляді спеціальних класів ФО, виокремленні вдалої класифікації способів перекладу ФО,

визначенні частотності вживання кожного зі способів перекладу в публіцистичних текстах, порівнянні відтворення ФО в німецькій мові та в українській мові, а також визначенні їхніх основних функцій. Для реалізації цієї мети передбачено виконання ряду завдань, які полягають в опрацюванні класифікації ФО та їхніх способів перекладу за різними вченими; виокремленні вдалої класифікації ФО та класифікації способів перекладу ФО; частотному аналізу способів перекладу ФО в публіцистиці; зіставному аналізу особливостей відтворення ФО в німецькій та українській мовах; дослідженні основних функцій, які виконуть способи відтворення ФО в перекладі; дослідженні спеціальних класів ФО; а також розгляді функціонування ФО в заголовках публіцистичних текстів. За основу дослідження взято статті з онлайн-видання Гете-Інституту «Культура», в яких виокремлено і проаналізовано 100 німецькомовних ФО та їхні переклади.

4. Зміст роботи викладено у вступі і трьох розділах (Розділ 1. Теоретичні засади дослідження перекладу фразеологічних одиниць та їхня класифікація; Розділ 2. Відтворення фразеологічних одиниць у перекладах німецькомовної публіцистики українською мовою; Розділ 3. Частотний і зіставний аналіз вживання ФО в німецькомовній публіцистиці та їхнє функціональне значення (на матеріалі статей з онлайн-журналу «Культура» Гете-Інституту) з висновками до них і загальних висновках.

5. Перелік ілюстративного матеріалу: таблиці, схеми, діаграми, презентація.

6. Дата видачі завдання: 17.02.2020 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Подання теоретичної частини роботи на перевірку науковому керівнику	23.03.2020	виконано
2.	Подання практичної частини роботи на перевірку науковому керівнику	4.05.2020	виконано
3.	Подання дипломної роботи на перевірку на плагіат	25.05.2020	виконано
4.	Подання дипломної роботи на рецензування	1.06.2020	виконано

Студентка

Ольга ШУЛЬГА

Керівник

Ірина БАКЛАН

Abstract

Shulha O.V.

Die Wiedergabe von Phraseologismen in der Übersetzung deutscher publizistischer Texte ins Ukrainische (basierend auf Artikeln aus dem Online-Magazin «Kultur» des Goethe-Instituts)

Nationale technische Universität der Ukraine

„Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute“

Kyiv 2020

Die vorliegende Bachelorarbeit ist der Forschung der Wiedergabe von Phraseologismen beim Übersetzen von publizistischen Texten gewidmet.

Die Arbeit **besteht aus** einer Einführung, drei Kapiteln, Schlussfolgerungen zu jedem Kapitel und zur ganzen Arbeit sowie aus einer Literaturverzeichnis und Anhängen.

Die Aktualität. Die Wiedergabe deutscher Phraseologismen ins Ukrainische in der Publizistik ist noch nicht ausreichend erforscht. Darüber hinaus gibt es noch keine korrekte Klassifizierung der Übersetzungsmethoden der Phraseologismen. Diese Forschung vermittelt relevante Kenntnisse auf dem Gebiet der Übersetzung von Phraseologismen, die Übersetzer in ihrer Arbeit verwenden können.

Das Ziel der Forschung ist es, die Besonderheiten der Wiedergabe deutscher Phraseologismen ins Ukrainische in den publizistischen Artikeln zu ermitteln; spezielle Klassen von Phraseologismen zu berücksichtigen; die Häufigkeit der Verwendung jeder Übersetzungsmethode in publizistischen Texten zu bestimmen; die Wiedergabe von Phraseologismen aus dem Deutschen ins Ukrainische zu analysieren sowie deren Funktionen zu bestimmen.

In Übereinstimmung mit dem Ziel wurden **folgende Aufgaben** formuliert: die Klassifikationen von Phraseologismen und die Übersetzungsmethoden von verschiedenen Wissenschaftlern zu erarbeiten; erfolgreiche Klassifizierung von Phraseologismen und Klassifizierung von Übersetzungsmethoden zu unterscheiden; eine Frequenzanalyse durchzuführen; eine vergleichende Analyse der Reproduktion

von Phraseologismen aus dem Deutschen ins Ukrainische vorzunehmen; die Grundfunktionen der Übersetzungsmethoden zu erforschen; spezielle Klassen von Phraseologismen zu erforschen; und die Funktionsweise der Phraseologismen in publizistischen Schlagzeilen zu berücksichtigen.

Zum **Forschungsobjekt** gehören deutsche Phraseologismen und ihre ukrainischen Entsprechungen. Den **Forschungsgegenstand** bilden die Besonderheiten der Wiedergabe deutscher Phraseologismen ins Ukrainische in den publizistischen Artikeln.

Die wissenschaftliche Neuheit der Forschung liegt darin, dass es zum ersten Mal die Wiedergabe der Phraseologismen in den Artikeln aus dem Online-Magazin „Kultur“ des „Goethe-Instituts“ erforscht werden.

Die Forschung **basiert auf** Artikeln aus dem Online-Magazin «Kultur» des Goethe-Instituts. Insgesamt wurden 100 deutsche Phraseologismen und 100 ukrainische Übersetzungseinheiten analysiert.

Die Möglichkeit, die Arbeitsergebnisse in Übersetzungsstudien sowie deren Verwendung bei der Übersetzung und Bearbeitung von Texten im publizistischen und anderen Stil zu verwenden, bestimmt **die theoretische und praktische Bedeutung** der Forschung.

Die wichtigsten Ergebnisse der Forschungsarbeit:

Eine erfolgreiche Klassifizierung der Übersetzungsverfahren von Phraseologismen wurde erstellt. Es kann die Grundlage für die Arbeit anderer Sprachforscher sein.

Die Frequenzanalyse hat gezeigt, welche Übersetzungsverfahren am beliebtesten sind und welche selten verwendet werden. Die Ergebnisse der Frequenzanalyse können verwendet werden, um den Inhalt von Texten im journalistischen Stil und in anderen Stilen mit Phraseologismen zu vergleichen.

Die Funktionsanalyse hat den Wert der Verwendung jeder der Übersetzungsmethoden von Phraseologismen festgestellt.

Stichwörter: *der Phraseologismus, die Publizistik, die Übersetzung, das Übersetzungsverfahren.*

ЗМІСТ

Abstract	4
Перелік умовних скорочень	8
Вступ	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ТА ЇХНЯ КЛАСИФІКАЦІЯ	12
1.1. Визначення поняття «фразеологічна одиниця» та її ознаки	12
1.2. Види ФО та їхня класифікація	14
1.3. Модифікації структурного та семантичного складу ФО	16
1.4. Способи і прийоми перекладу ФО	19
1.4.1. Семантичне запозичення	20
1.4.2. Підбір аналога	21
1.4.3. Синтаксичне уподібнення	23
1.4.4. Описовий переклад	24
1.4.5. Вилучення ФО	25
1.5. ФО в заголовках німецькомовних публіцистичних текстів	26
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. ВІДТВОРЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ПЕРЕКЛАДАХ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	30
2.1. Семантичне запозичення	30
2.2. Підбір аналога	32
2.3. Синтаксичне уподібнення	35
2.4. Описовий переклад	37
2.5. Вилучення та додавання	39

2.6. ФО в заголовках німецькомовних публіцистичних текстів	41
2.7. Спеціальні класи ФО	42
Висновки до розділу 2.....	45
РОЗДІЛ 3. ЧАСТОТНИЙ І ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ ФО В НІМЕЦЬКОМОВНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ ТА ЇХНЄ ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ З ОНЛАЙН-ЖУРНАЛУ «КУЛЬТУРА» ГЕТЕ ІНСТИТУТУ)	47
3.1. Частотний аналіз вживання різних способів та прийомів під час перекладу ФО	47
3.2. Функціональне значення способів і прийомів перекладу ФО	48
3.3. Зіставний аналіз німецькомовних ФО в публіцистиці та їхнього перекладу українською мовою	49
Висновки до розділу 3.....	52
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	53
ZUSAMMENFASSUNG	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
<i>Лексикографічні та довідникові джерела.....</i>	<i>61</i>
<i>Джерела ілюстративного матеріалу.....</i>	<i>62</i>
ДОДАТКИ.....	69
ДОДАТОК А.....	69
ДОДАТОК Б.....	70
ДОДАТОК В.....	71

Перелік умовних скорочень

МО – мова оригіналу

МП – мова перекладу

ФО – фразеологічна одиниця

Вступ

У роботі розглядається відтворення фразеологізмів у перекладі німецькомовних публіцистичних текстів українською мовою. Вивченням ФО займалися багато дослідників, як вітчизняних, так і іноземних. Серед українських дослідників: Р. П. Зорівчак, Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй, К. І. Мізін, Н. І. Лепухова, Л. І. Гончарова, А. Ю. Логвіненко, А. В. Марковська, Ю. А. Ніколащенко, Т. В. Новікова, Л. Пишна, Ю. О. Чура, Я. Т. Билиця, В. І. Кононенко. Серед іноземних дослідників: Н. М. Амосова, В. В. Виноградов, В. М. Телія, В. Флейшер. У своїх роботах дослідники розглядали визначення поняття «фразеологізм» та «фразеологічна одиниця», загальні ознаки фразеологізмів та їхні класифікації.

Проте у цих працях відсутній аналіз відтворення німецькомовних фразеологічних одиниць (далі – ФО) українською мовою в публіцистичних текстах, що зумовило необхідність звернення до нього з представленої нами у дослідженні точки зору. Крім того, думки вчених щодо класифікації способів перекладу фразеологічних одиниць досі різняться. Це зумовило необхідність аналізу класифікацій інших вчених та спроби виокремлення вдалої класифікації способів перекладу ФО.

Оскільки відтворення німецькомовних ФО українською мовою в публіцистиці ще не було досконало вивчене і досі не існує єдиної вірної класифікації способів перекладу ФО, **актуальність роботи** зумовлена нагальною потребою дослідження відтворення ФО, щоб застосовувати ці знання під час перекладу. Крім того, саме публіцистичні тексти відображають нові тенденції в сучасній мові суспільства.

Метою дослідження є аналіз відтворення німецькомовних ФО українською мовою в публіцистиці, розгляд спеціальних класів ФО, виокремлення вдалої класифікації способів перекладу ФО, визначення частотності вживання кожного з способів перекладу в публіцистичних

текстах, порівняння відтворення ФО в німецькій мові та в українській, а також визначення їх основних функцій.

Зазначена вище мета передбачає необхідність розв'язання таких **завдань**: опрацювати класифікації ФО та їх способів перекладу за різними вченими; виокремити вдалу класифікацію ФО та класифікацію способів перекладу ФО; зробити частотний аналіз способів перекладу ФО в публіцистиці; зробити зіставний аналіз відтворення ФО в німецькій мові та в українській; дослідити основні функції способів перекладу ФО; дослідити спеціальні класи ФО; а також розглянути функціонування ФО в заголовках публіцистичних текстів.

Об'єктом дослідження є німецькі ФО та їхні українські відповідники в публіцистиці.

Предметом аналізу є особливості відтворення німецькомовних ФО українською мовою в публіцистиці.

Матеріалом дослідження є статті з онлайн-видання Гете-Інституту «Культура». Загалом проаналізовано 100 німецькомовних ФО та 100 одиниць їх перекладу українською мовою.

У роботі застосовуються такі **методи дослідження**: частотний аналіз (визначення частотності вживання різних способів перекладу німецькомовних ФО українською мовою), описовий (виокремлення основних способів перекладу ФО), порівняльно-історичний (порівняння класифікації ФО та способів перекладу ФО за різними вченими), зіставний (порівняння компонентного складу німецькомовних ФО та їх перекладу українською), трансформаційний аналіз (визначення подібностей і відмінностей між мовними об'єктами), контекстуально-інтерпретаційний метод (застосування різних способів перекладу залежно від контексту).

Можливість використання результатів роботи у курсах перекладознавства, а також їхнє застосування під час перекладу та редагування публіцистичних текстів і текстів іншого стилю визначає **теоретичну та практичну значущість дослідження**.

Уперше був проведений аналіз відтворення німецькомовних ФО українською мовою на основі статей із онлайн-видання «Культура» Гете-Інституту, що визначає **наукову новизну** цього дослідження.

Апробація результатів дослідження відбувалася на Міжнародній науково-практичній конференції «Рівень ефективності та необхідності впливу філологічних наук на розвиток мови та літератури» (м. Львів, 2020).

Робота складається з реферату німецькою мовою, переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів (з висновками до них), загальних висновків, резюме українською та німецькою мовами, списку використаних джерел, списку назв лексикографічних джерел, списку скорочень назв джерел ілюстративного матеріалу та з трьох додатків. Обсяг роботи становить 68 сторінок, з яких 47 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ТА ЇХНЯ КЛАСИФІКАЦІЯ

1.1. Визначення поняття «фразеологічна одиниця» та її ознаки

Фразеологія – це складне явище, що вивчається вже багато століть та є предметом вивчення таких наук, як: лексикологія, стилістика, історія мови, логіка та країнознавство. Одним із перших досліджував теорію фразеології швейцарський лінгвіст Ш. Баллі, який дослідив стійкість та системний характер фразеологічних одиниць (далі – ФО). Першим, хто розглядав фразеологію як самостійну лінгвістичну дисципліну був Б. А. Ларін [17, с. 416].

Вважається, що ФО належать до таких одиниць, які складно відтворити в перекладі, адже вони формуються по-різному в кожній мові. Загалом ФО найчастіше походять із культури народу, її історії, традицій і звичаїв. Саме тому підібрати аналог у мові перекладу (далі – МП) частіше за все неможливо, а буквальний переклад не передає значення ФО. Ю. А. Ніколащенко зазначає: «Без знання фразеології неможливо оцінити яскравість і виразність мовлення, зрозуміти жарт, гру слів, а іноді просто й зміст усього висловлювання» [15, с. 370]. Тому перекладачеві важливо вміти розпізнавати в тексті ФО, щоб уникнути дослівного перекладу.

Г. Бургер, німецький дослідник, визначає ФО як стійке словосполучення, що складається з двох або більше слів, яке являє собою синтаксичну та семантичну єдність і відтворюється мовцями як одиниця мови [23]. Основними ознаками ФО, на думку Г. Бургера, є: стабільність, ідіоматичність, лексикалізація або відтворюваність.

Стабільність часто називають основною ознакою ФО. Стабільність означає сталість виразу, тобто у ФО неможливо замінити одну лексему іншою, навіть синонімом. Заміна лексем у ФО призводить до втрати змісту. Наприклад: «*ins Gras beißen*». Українські відповідники: «дуба дати (врізати); догори очима, до землі плечима» [29]. Якщо замінити хоча б одну лексему,

значення втрачаться: «*in den Pfirsich beißen*», або: «*ins Gras fallen*», ці вирази не мають нічого спільного зі значенням «померти» [23].

Наступним критерієм ФО є **ідіоматичність** – переосмислене значення, семантична трансформація компонентів фразеологізму. На думку Н. І. Лепухової словосполучення є ідіомою, якщо сума значень його окремих компонентів не відповідає значенню словосполучення [9]. Це найбільш поширені ФО в мові, які часто існують як у мові оригіналу (далі – МО), так і в МП. Наприклад, «*den Kopf verlieren – втратити голову*» [9]. Також виокремлюють часткові ФО, значення окремих компонентів яких не є трансформованим, наприклад, «*das fünfte Rad am Wagen sein – як собаці п'ята нога*» та неідіоматичні конструкції або мовні штампи [9].

Останнім критерієм є **лексикалізація** або **відтворення**. Під лексикалізацією розуміємо цілісність значення, що породжує сприйняття ФО мовцем як однієї лексеми [9]. Тому для перекладача дуже важливо вміти розпізнавати ці ФО для адекватного перекладу. Наприклад, «*kalte Füße bekommen – злякатися; die Hand ins Feuer legen – ручатися за когось*» [9].

Крім вище згаданих ознак науковці також виокремлюють [6, с. 177]:

- семантична цілісність (значення сприймається як єдине ціле);
- метафоричність нового цілісного значення, що виникло після втрати первісних реалій;
- образність;
- експресивність (у більшості випадках);
- неможливість дослівного перекладу іншими мовами (Л. А. Булаховський, О. О. Реформатський) [21; 2].

Чіткий перелік мовних утворень, що належать до фразеологізмів ще не сформований мовознавцями. Слід розрізняти фразеологізми у вузькому розумінні (власне фразеологізми) та в широкому (фразеологічні одиниці). Об'єктом нашого дослідження стали саме ФО, до яких, окрім фразеологізмів, також відносимо мовні штампи, фразеологічні колокації, кліше, ідіоми,

напівідоми, прислів'я, приказки, порівняння, літературні цитати, крилаті вислови, дієслівні словосполучення тощо.

Отже, враховуючи вище згадане, ФО – це стійке словосполучення, що складається з двох або більше слів, яке являє собою синтаксичну та семантичну єдність, має узагальнене або переосмислене значення, формується під впливом культури, історії, традицій та звичаїв певного народу. Характерними ознаками ФО є стабільність, ідіоматичність, відтворюваність, семантична цілісність, метафоричність нового цілісного значення, образність та експресивність.

1.2. Види ФО та їхня класифікація

ФО поділяються на референційні (referentielle), структурні (strukturelle), комунікативні (kommunikative) та спеціальні класи (spezielle Klassen) [10, с. 157]. Розглянемо кожну категорію ФО детальніше.

Референційні ФО належать до предметів та фактів дійсності. Вони можуть виступати в якості члена речення або цілим реченням. У свою чергу, як члени речення, референційні ФО поділяються за «ідіоматичністю» на фразеологічні колокації, напівідоми та ідіоми. Референційні ФО в якості речення поділяються на сталі вирази та приказки [10, с. 156].

Структурні ФО мають у тексті лише структурні функції, а саме: створювати зв'язки. Наприклад: «*sowohl, ...als auch...; weder..., noch...; mit Rücksicht auf ...*» [10, с.157].

Функцією комунікативних ФО є створення умов для виконання комунікативних дій. Наприклад, «*Sehr geehrte Damen und Herren; Lassen Sie mich kurz auf folgendes zu sprechen kommen*» [10, с. 157].

До спеціальних класів ФО відносимо модельні утворення, парні фразеологізми, компаративні фразеологізми, кінеграми та крилаті вирази [10, с.157].

До модельного утворення належать вирази, які були побудовані нетипово відповідно до певної структурної схеми, наприклад [10, с. 157]:

«*Stock und Stein; mehr oder wenige*» [25]. До модельних утворень часто належать однакові слова, поєднані прийменником, наприклад, «*Flasche um Flasche, Stein um Stein*» [6, с. 186]. До парних фразеологізмів належать поєднання слів однієї частини мови за допомогою «і», або іншого сполучника. Наприклад: «*klipp und klar; hin und her*». Компаративний фразеологізм – це сталі порівняння, яке часто супроводжується прикметником чи дієсловом, що використовуються в їх основному значенні [6, с. 186-187]. Наприклад, «*dumm wie Bohnenstroh; schweigen wie ein Grab*» [25]. Кінеграми – це сполучення слів, які виражають немовну поведінку людини мовними засобами, внаслідок чого виникає метафоричне переосмислення [6]. Наприклад, «*Die Nase rümpfen (über etw.) – наморщити носа (бути незадоволеним)*» [6, с. 183]. До крилатих виразів відносимо вирази, які походять з якогось авторизованого джерела, наприклад: «*Berlin, Berlin, wir fahren nach Berlin*» – це слова з бойової пісні футбольних вболівальників, що стали крилатим виразом [25].

Окрім вище згаданих категорій ФО Т. Р. Кияк, А. М. Науменко та О. Д. Огуй додають [6, с. 181]:

- *фахові фразеологічні вирази* – компоненти, які нейтрально переосмислені та нормовано вживаються в межах фахової лексики. Наприклад, у сфері правознавства «*rechtliches Gehör*». Завдяки мас-медіа ці вирази поширюються в побутовому мовленні.
- *кліше* – стереотипні вирази, які образно описують якусь політичну чи економічну ситуацію, наприклад: «*einen Schritt in die Richtige Richtung Machen – зробити крок у правильному напрямку*» [6, с. 185].
- *авторські фразеологізми* – оказіональні словосполучення, що вживаються у межах окремого твору та зазвичай не виходять за його межі.
- *онімічні фразеологізми*, в основі яких використані власні назви, наприклад, «*das Weiße Haus – Білий Дім*» [6, с. 189].

Т. Р. Кияк, А. М. Науменко та О. Д. Огуй розглянули більшість існуючих класифікацій ФО та створили класифікацію, за якою ФО

поділяються на: номінативні фразеологічні єдності (цілком семантично переосмислені), номінативні фразеологічні сполучення (містять один переосмислений компонент) та комунікативні фразеологічні висловлювання (утворюють завершене речення). До фразеологічних єдностей вони відносять ідіоматичні вирази, компаративні фразеологізми, парні словосполучення та модельні утворення. Фразеологічне сполучення виникає під час поєднання одного семантично трансформованого компонента та непереосмисленого, наприклад: «*ein bliender Passagier – безквитковий пасажир*», «*der Schwarze Markt – чорний ринок*» [6, с. 188].

Німецький мовознавець В. Шмідт поділяє ФО за сферами їх виникнення, а саме ФО [1, с. 12]:

- з селянського побуту (*Danach wird weder Hund noch Katze krähen*);
- з мови мисливців (*jemandem auf die Spur kommen*);
- з життя ремісників (*über die Schnur hauen*);
- із солдатського жаргону (*von der Pike auf dienen*);
- зі сфери ігор та музики (*den Ton angeben*).

Отже, існують різні класифікації ФО за різними вченими. Більшість класифікацій мають поділ на референційні, структурні, комунікативні та особливі категорії (модельні утворення, парні фразеологізми, компаративні фразеологізми, кінеграми та крилаті вирази). За основу класифікації в нашому дослідженні візьмемо узагальнену класифікацію, яку створили Т. Р. Кияк, А. М. Науменко та О. Д. Огуй. Тобто, поділ ФО на: номінативні фразеологічні єдності, номінативні фразеологічні сполучення та комунікативні фразеологічні висловлювання.

1.3. Модифікації структурного та семантичного складу ФО

Учені помічають тенденцію до постійної зміни компонентного складу ФО в німецькій мові. Склад мови поповнюється модифікованими ФО з різних джерел, особливо з різних інформаційних порталів, в тому числі з публіцистичних онлайн-видань.

Зміна компонентного складу ФО це – одне з найскладніших питань у мовознавстві, адже це заперечує основні характеристики ФО: стабільність і семантичну цілісність. О. Кунін одним з першим розглядав явище модифікації ФО як закономірне явище: «У разі okazіонального вживання фразеологічних одиниць, – зазначав дослідник, – можлива заміна компонентів, уклінювання слів і перемінних сполучень, часто ускладнене лексичними змінами, додавання перемінних компонентів, синтаксична деформація...» [20, с. 193]. Тобто, мовознавці розглядають модифікацію ФО як системне явище та розрізняють різні способи зміни компонентного складу ФО.

Г. Бюргер визначає модифікацію ФО як креативні зміни у складі ФО, що відрізняються від форми, яка зафіксована у словнику, та зумовлені цілями певного контексту [20, с. 193]. Крім того, слід розрізняти модифікацію та варіативність ФО. Варіативність – це здатність ФО до реалізації у різних формах. Розрізняють лексичні, морфологічні, синтаксичні та комбіновані варіації. Варіацією може бути заміна мовного компоненту за допомогою іменника, прикметника або дієслова. Прикладом лексичної варіації може бути: «den ewigen (**letzten**) Schlaf schlafen»; «sich (D) vor Lachen die Seite (**den Bauch**) halten» [26].

До морфологічних заміन належать [22]:

- варіації іменникових форм: *aus dem Ärmel (**aus den Ärmeln**) schütteln; Aug und Ohr (**Augen und Ohren**) aufhaben (offenhalten);*
- варіації прийменників: *j-m (**für j-n**) eine Extrawurst braten; die Augen rollen – **mit den Augen rollen;***
- зміна часової форми дієслова: *es ist (**wird**) (**die**) höchste Eisenbahn; da bleibt (**blieb**) kein Auge trocken.*

Синтаксична варіативність проявляється у здібності німецьких дієслів керувати різними відмінками, наприклад: «*j-n schief ansehen – j-m einen schiefen Blick zuwerfen*» [20, с. 193].

Також різновидом варіативності ФО є додавання нових компонентів: «*j-d, etw. sieht nach etwas (**Besonderem**) aus*» [20, с. 193].

Досить складно розділяти поняття модифікації та варіативності ФО, оскільки в обох випадках йдеться про зміну компонентного складу ФО. Те, що сьогодні вважається новоутвореним ФО, пізніше може стати загальноживаною мовною одиницею. Деякі вчені вважають, що основною ознакою варіативності є наявність ФО в словнику. Проте, це твердження є спірним, адже часто словник відстає від живого мовлення.

Модифікація ФО – це креативна переробка відомих сталих словосполучень, яких немає у словнику. Найбільш популярний спосіб модифікації в публіцистиці це – заміна, або субституція. Субституція – це заміна компонентів сталих виразів загальноживаними словами. Наприклад: «*Reise gut, alles gut* – вихідна форма: *Ende gut, alles gut*» [20, с. 194]. Інший популярний спосіб це – експансія. Введення нових компонентів додає нового фразеологічного відтінку і розширює вихідну ФО. Наведемо приклад: «*sein reaktionäres politisches Süppchen kochen*; вихідна форма ФО: *sein (eigenes) Süppchen kochen*» [20, с. 194]. Проте, така модифікація не впливає на основне значення ФО. Протилежним явищем до експансії є фразеологічний еліпсис, зменшення кількості компонентів ФО.

Окрім лексичних модифікацій ФО, в німецькій мові поширені семантичні модифікації або дефразеологізація. Дефразеологізація – це переосмислення значення ФО внаслідок чого ФО набуває нового значення. Прикладом дефразеологізації може бути послівний переклад, внаслідок чого ФО може виступати на передній план у своєму переосмисленому значенні.

Отже, модифікації структурного та семантичного складу ФО використовуються для того, щоб підсилити емоційно-експресивний вплив, створити нові відтінки ФО. Такі модифікації суперечать основним ознакам ФО: стабільності та сталості значення. Але, такі зміни є необхідними, щоб створити нову ФО, яка буде відповідати актуальним подіям та створювати належний ефект на сучасного читача.

1.4. Способи і прийоми перекладу ФО

Мовознавиця Т. В. Новікова наголошує на важливості збереження в МП значення, а не форми: «у мовленні фразеологізми відтворюють своє значення, а не значення окремих слів, їх внутрішня форма нейтралізована». Т. В. Новікова також зазначає, що наслідком намагання зберегти форму, може бути калькування, що є практично невиконуваною метою, а теоретично необґрунтованою [16, с. 204].

Мовознавці С. І. Влахов та С. П. Флорін вважають фразеологізми неперекладною лексикою та зазначають, що більшість дослідників відносять фразеологізми до такої, яку важко або неможливо перекласти [3]. Ю. А. Ніколащенко вважає, що вибір стратегії зумовлений властивостями ФО: «Перекладацька стратегія визначається в залежності від властивостей фразеологічних одиниць: ступеня смислової злитості, наявності або втрати внутрішньої форми, образності» [15, с. 369]. Тобто, під час перекладу ФО перекладач повинен кожного разу аналізувати ФО та підбирати найбільш адекватний спосіб перекладу.

Прийнято поділяти способи перекладу ФО на фразеологічні та нефразеологічні [15, с. 369]. Більшість дослідників виділяють такі способи перекладу фразеологізмів:

- **дослівний** (також ототожнюють з **калькуванням**) – це той, що буквально передає зміст МО, слово в слово, наприклад: «*im siebenten Himmel sein*, – бути на сьомому небі» [4].
- **Еквівалентно-повний** – той, що повністю відповідає змісту МО, може його замінити або виражати, наприклад: «*aus dem Finger saugen*, – висмоктувати з пальця» [4]; «*goldenes Zeitalter*, – золотий вік»; «*Judass Kuss*, – поцілунок Юди» [11].
- **Еквівалентно-неповний** – той, що відповідає значенню МО, але не відповідає змісту, наприклад: «*Auf der Bärenhaut liegen*, – бити байдуди» [4].

Крім того, більшість вчених виділяють фразеологічні та нефразеологічні прийоми перекладу. До фразеологічних прийомів перекладу відносять: повний фразеологічний еквівалент, частковий фразеологічний еквівалент (підбір аналога), вибіркового фразеологічного еквівалента, індивідуального еквівалента. До нефразеологічних прийомів перекладу відносять: калькування, лексичний, описовий переклад, транскрипція і транслітерація, трансформаційні методи і прийоми [11].

Отже, під час перекладу потрібно шукати змістовий, експресивний та функціонально-стилістичний еквівалент у МО, а не намагатись відтворити форму, що вважається калькуванням. Найбільш бажаний варіант перекладу – це фразеологічний еквівалент (еквівалентно-повний спосіб), найменш бажані – дослівний та описовий.

У представленому дослідженні ми послуговуватимемося фразеологічними та нефразеологічними способами перекладу. До першої групи віднесемо такі прийоми перекладу, як: семантичне запозичення та підбір аналога, до другої – синтаксичне уподібнення (послівний переклад) та експлікація (описовий переклад). Крім того, важливим завданням перед нами постає аналіз ФО в публіцистичних текстах, які в перекладі зазнали вилучення та додавання.

1.4.1. Семантичне запозичення

Семантичне запозичення (повний фразеологічний еквівалент) – це заміна однієї фразеологічної одиниці іншою. Наприклад: «*Wir können uns halbwegs vorstellen, wer die Wände errichtet, doch wer würde die Brücken bauen?* – Ми приблизно уявляємо собі, хто будує стіни, але кому судилося зводити мости?» [10]. Крилатий вираз «зводити мости між чимось» означає: «налагоджувати контакт / зв'язок / співпрацю» (переклад наш О. Ш.) [10].

Зазвичай повний фразеологічний еквівалент передає ФО інтернаціональний характер, що виникли на основі міфів, легенд, біблійних і літературних сюжетів, історичних фактів [11]. Наприклад: «*das A und O*, –

альфа й омега, суть, найголовніше»; «den alten Adam ausziehen, – бібл. умертвити в собі ветхого Адама» [26].

Російський лінгвіст Л.П. Крисін ототожнює семантичне запозичення з калькуванням: *ми можемо говорити ... про запозичення семантичне (поява в слові значення «під тиском» іношомовного зразка – калькування)* [8]. Проте, в нашому дослідженні, ми будемо ототожнювати семантичне запозичення з повним фразеологічним еквівалентом.

У матеріалах нашого дослідження маємо наступний приклад: «auf eigene Faust zu erkunden (100) – рухатися на власний розсуд» (79). Вираз «auf eigene Faust» у фразеологічному словнику-довіднику С. Н. Денисенко перекладено як: «самовільно, на свій страх і ризик» [27]. Проте такий переклад не передавав би настрій автора та сприймався би читачем по-іншому, аніж вихідний текст. Тому в цьому випадку було влучним підібрати відповідник в українській мові, сталий вираз «рухатися на власний розсуд».

Наступний приклад: «im Blick zu behalten (96) – тримати перед очима» (50). Вираз «im Blick zu behalten» може перекладатися на українську мову імплікаційно «дивитися / спостерігати», проте, оскільки вираз «тримати перед очима» у значенні «спостерігати» також існує в українській мові, перекладач використав семантичне запозичення.

Таким чином, семантичне запозичення слугує для того, щоб створити нову одиницю, яка детально копіює форму слова чи словосполучення з тексту оригіналу. Або слугує для того, щоб віднайти вже існуюче еквівалентне слово чи словосполучення в МП.

1.4.2. Підбір аналога

Підбір аналога (частковий фразеологічний еквівалент) – це спосіб перекладу, під час якого підбирається відповідник українською мовою, який має аналогічне значення, але який описаний за допомогою іншого образу [5, с. 120].

Фразеологічний аналог повністю відповідає змісту німецькомовної ФО, але відрізняється формою вираження: містить синонімічні компоненти, незначні зміни синтаксичної будови, може виражатись більш стисло чи, навпаки, більш розлого. Через відмінності у менталітеті, культурі, світосприйнятті та способі життя в німецькому та українському соціокультурному просторі, часто зміна форми ФО під час перекладу, за допомогою підбору аналога, полягає в зміні образності та заміні національно-зabarвлених компонентів [5, с. 121].

Застосування такого способу є необхідним, коли через певні національно-культурні відмінності переклад може бути незрозумілим для читача [5, с. 120]. Наприклад, німецький фразеологізм «*Ein Narr macht viele (Narren)*». Його український аналог: «*До кого пристанеш, такий і сам станеш*» [9, с. 168]. Інші приклади: «*ein saurer Apfel, – гірка пілюля*»; «*etw, wie sein eigenes Herzblut hüten, – берегти що-н, як зіницю ока*»; «*den Balken im eigenen Augen nicht sehen, aber den Splitter im fremden, – у чужому оці й порошинку бачить, а в своєму і пенька не помічає*» [26].

Недоліком цього способу перекладу на думку З. В. Чепурної та Г. Л. Лисенко є те, що відмінності компонентного складу еквівалентів цього типу можуть спричинити відмінності емоційно-експресивної конотації [11].

Часто можливо підібрати декілька фразеологічних аналогів. У цьому випадку перекладач повинен підібрати найбільш вдалий, залежно від контексту. Наприклад: «*einen Affen sitzen haben, – бути напідпитку; наклюкатися; перебрати міру*»; «*die Augen (gehen) gingen j-m. über; – очі затуманилися слізьми; у кого-н. очі розгорілися*» [26].

Отже, фразеологічний аналог підбирається за умови відсутності у МП прямого відповідника. Недоліком такого перекладу може бути різні рівні емоційно-експресивної конотації. Щоб уникнути цього, потрібно обирати найбільш влучний аналог.

1.4.3. Синтаксичне уподібнення

Синтаксичне уподібнення або послівний переклад належить до нефразеологічного способу перекладу. Такий спосіб перекладу застосовується тоді, коли у МП немає ні відповідника, ні аналога. Перекладач може застосовувати такий спосіб, щоб зберегти образність фразеологізму, якщо вона буде легко сприйматися читачем перекладу. Деякі вчені вважають, що, незважаючи на невисоку якість перекладу, такий спосіб може бути вагомим для того, щоб зберегти національну специфіку ФО. А також для того, щоб читач відчував, що читає іноземний твір, якому присутня специфіка іншої культури [13, с. 48].

Синтаксичне уподібнення ототожнюють із калькуванням. Калькування часто використовують під час перекладу безеквівалентної лексики. Наприклад, під час перекладу реалій, яких не існує в МП. За допомогою калькування зберігається живий образ оригінального фразеологізму [16, с. 206]. Ю. А. Ніколащенко зазначає, що калькування використовується тоді, «коли іншими прийомами не можна передати семантико-стилістичне та експресивно-емоційне значення перекладеного фразеологізму» [15, с. 369].

Калькування – це відтворення лексичних одиниць однієї мови лексичними одиницями іншої шляхом перенесення складових частин слова або словосполучення в МП. Тобто, калькування допомагає створити нову одиницю, яка детально копіює форму слова чи словосполучення з тексту оригіналу: «*superpower* – *Supermacht* – наддержжава; *Wolkenkratzer* – хмарочос; *mass culture* – *Masskultur* – масова культура; *der Kindergarten* – дитячий садок, *der Geschäftsbank* – комерційний банк» [6].

Проте, інколи калькування може неправильно відтворювати зміст ФО, тоді вона втрачає свою образність, або звучить неприродньо, наприклад: «*Schritt vor Schritt*, – ступінь за ступенем». У цьому випадку було б правильно перекласти «*крок за кроком*» [9, с. 169].

Перш за все, калькування використовуються під час перекладу крилатих виразів, наприклад: «*lat. O, tempora! O, mores! (Cicero); dt. O, Zeiten! O, Sitten!; укр. О, часу! О, звичаї!*» [3]; «*die verbotene Frucht – заборонений плід*» [26].

Отже, синтаксичне уподібнення використовується задля збереження образності, національної своєрідності або для перекладу реалій.

1.4.4. Описовий переклад

Деякі слова та словосполучення виражені в тексті перекладу точніше та ширше, ніж у тексті оригіналу. Цей спосіб перекладу називається описовим перекладом, який також називають уточненням, конкретизацією, експлікацією, поширенням, перифразою. Наприклад, «*jmdn. in den April schicken, – обдурити кого-н.; зле пожартувати з кого-н.*» [26].

Описовий переклад використовуються у наступних випадках:

- у разі відсутності прямого відповідника;
- для цілісного розуміння тексту;
- для уточнення.

І. Корунець так описує застосування описового перекладу: «*Descriptive translating / interpreting is very often employed to render the sense / meaning of idioms / phraseologisms, which have no equivalents in the target language; No less often is descriptive translation employed when dealing with the notions of specific national lexicon: porridge (густа вівсяна каша зварена на воді чи молоці)*» [7].

Деякі вчені стверджують, що це не переклад фразеологізму, а його тлумачення [15]. Наприклад, «*in Unglück und Verderben geraten, – загрозувати нещастям та загибеллю*» [9, с. 169].

Тотожне явище до описового перекладу це – поширення – збільшення кількості слів у перекладі: «*Grütze im Kopf haben, – бути розумним, тямущим, бути догадливим*» [26]. Цей фразеологізм у німецькій мові також може мати зворотнє значення: «*dumm sein; Unsinn / Unfug im Kopf haben*» [34].

Необхідно наголосити, що текст перекладу має тенденцію до експлікації. Причиною цього є те, що в тексті оригіналу часто йде мова про те,

що є новим для читача перекладу. Теоретики застерігають перекладачів від «*Mehr-Sagen*», там, де немає в цьому потреби [18].

Недоліком описового перекладу є його потенційна «громіздкість» [11].

Отже, описовий переклад використовується тоді, коли інші прийоми перекладу неможливо застосувати. Щоб перекласти ФО, яка не має ні еквівалента, ні аналога, а також не піддається калькуванню використовують описовий переклад.

1.4.5. Вилучення ФО

Явище, коли з МП під час перекладу вилучаються компоненти, які присутні в МО, називається вилученням. Деякі вчені називають його явищем елімінації. Цей прийом перекладу є особливо актуальним під час перекладу слів з етнокультурною специфікою, які не несуть важливу інформацію для читача та є неважливими для розуміння тексту [6].

Вилучення або імплікація, або генералізація – це протилежний описовому перекладу перекладацький прийом. Оскільки в німецькій мові спостерігається тенденція до надмірного уточнювання, ясності: вилучення часто є вирішенням цієї перекладацької проблеми. Наприклад: «*Zigaretenschachtel – cigarети; Frauen und Männer – люди*». Вилучення ототожнюються з компресією (редукцією) — будь яке скорочення кількості елементів речення або вилучення елементів речення під час перекладу, наприклад [19], «*harte Bretter bohren, – переборювати труднощі*» [26].

Особливо часто вилучення, як і описовий переклад, використовуються під час перекладу німецьких композит: «*nach dem Mauerfall – після падіння Берлінської стіни; Nebenwirkungen inklusive – з усіма побічними явищами*» [14].

Що стосується інших особливих модальних структур німецької мови, то вони часто вилучаються під час перекладу українською мовою: «*Man soll nie die Bärenhaut verkaufen, bevor man den Bären erlegt hat, – не вбивши ведмедя,*

шкуру не продавай»; «*Jeder kann nach seiner (eigenen) Fassung selig werden, – кожний молодець на свій взірець*» [26].

Поруч із цим можуть з'являтися плеоназми – надлишкові слова, які передають інформацію, не властиву МП, або зайву. До такої інформації належать вказівки на напрямок та місце дії, властиві німецьким дієсловом: «*sich viel herausnehmen, – дозволяти собі зайве*» [26]. Перекладач відкинув плеонастичний префікс *her* та *aus*, оскільки їх значення невластиве мові перекладу [6]. Інші приклади: «*auf einem Prinzip herumreiten, – нав'язувати іншим який-небудь принцип*»; «*Er reitet wieder auf seinem Steckenpferd herum, – заговорити на свою улюблену тему*» [26].

Отже, вилучення використовується для того, щоб забрати зайву інформацію, уникнути тавтології, та надмірного уточнення.

1.5. ФО в заголовках німецькомовних публіцистичних текстів

Основна функція заголовка – привабити читача та, водночас, відобразити зміст статті. Через це експресивні засоби є важливими для створення влучного заголовка. Експресивні заголовки відображають думку автора та формують ставлення читача до події. З метою створення влучного заголовка, використовують різні вербальні та невербальні прийоми привертання уваги. Значне місце займають ФО, які є джерелом образних, експресивних виразів.

У німецькомовних публіцистичних текстах широко використовуються фразеологізми у їх прямому значенні, наприклад: «*Ohne Fleiß kein Preis?; Die Suche nach Erfolg*» [19]. У цих прикладах автор зберігає значення та форму ФО, чим надає своїм словам більшої переконливості. Іноді автори відхиляються від оригінальної форми та значення ФО, щоб підвищити ступінь експресивності заголовка. Такі зміни у формі та значенні ФО характеризуються okazionalnistiu. Тобто, це вирази які є новоутвореннями та рідко потрапляють до загальноживаної лексики.

Прикладом такої модифікації ФО може бути заміна компонентів ФО (субституція): «*Alle Wege führen nach **Kiew***» [19]. Модифікації може піддаватися будь-яка частина мови, наприклад, дієслово: «*Es ist nicht alles Gold, was **schweigt***» [19].

Крім того, під час зміни структури ФО в заголовках може спостерігатися явище редукції, зменшення кількості мовних елементів. Застосування цього прийому передбачає наявність у читача фонових знань. Тобто редукції піддаються такі ФО, які широко відомі великому колу читачів, тому, їх редукція не призводить до втрати значення ФО. Наприклад: «*Morgen, morgen, nur nicht heute*» [19]. Повний вираз звучить так: «*Morgen, morgen, nur nicht heute, sagen alle faulen Leute*» [26].

Зворотнім явищем до редукції є експансія – збільшення кількості мовних компонентів, спрямоване на конкретизацію змісту. Наприклад, «*Der Zweck heiligt **nicht jedes Mittel***» [19]. Такий прийом надає змогу автору наблизити читача до змісту статті, конкретизувати свою мету.

Отже, вживання ФО в заголовках публіцистичних текстах – це поширене явище, яке надає їм особливої експресивності та влучності. Щоб донести зміст статті до читача та зробити заголовок більш цікавим, автори вдаються до різних модифікацій, зокрема шляхом заміни мовних компонентів, їх вилучення або додавання нових.

Висновки до розділу 1

Отже, фразеологія є предметом дослідження багатьох наук. Вивчення фразеології необхідне для володіння мовою на високому рівні, наприклад, для розуміння гумору та сталих виразів, що утворилися у процесі розвитку культури народу.

Характерними ознаками ФО є стабільність, ідіоматичність, відтворюваність, семантична цілісність, метафоричність нового цілісного значення, образність та експресивність.

Існують різні класифікації ФО за різними вченими. Більшість класифікацій мають поділ на: референційні, структурні, комунікативні та особливі категорій (модельні утворення, парні фразеологізми, компаративні фразеологізми, кінеграми та крилаті вирази). За основу класифікації в нашому дослідженні візьмемо узагальнюючу класифікацію, яку створили Т. Р. Кияк, А. М. Науменко та О. Д. Огуй, а саме поділ ФО на номінативні фразеологічні єдності, номінативні фразеологічні сполучення та комунікативні фразеологічні висловлювання.

У цьому дослідженні ми будемо послуговуватись поділом на фразеологічні та нефразеологічні способи та прийоми перекладу. До фразеологічних належить семантичне запозичення та підбір аналога, до нефразеологічних – синтаксичне уподібнення (послівний переклад) та експлікація (описовий переклад) та вилучення (редукція).

Крім того, ми визначили, що заголовки в німецькомовних публіцистичних текстах часто утворені за допомогою ФО. Це можуть бути ФО в їхньому прямому або в модифікованому значенні. Автори можуть змінювати форму ФО шляхом заміни мовних компонентів, вилучення старих, або додавання нових. Заголовки, які містять в собі ФО, привертають увагу читача експресивністю та образністю. Тому в нашому дослідженні буде доцільно розглянути заголовки як важливу структурну частину публіцистичної статті.

Окрім заголовків, семантичних та структурних модифікацій зазнають ФО і в основному тексті. Хоча, такі модифікації суперечать основним ознаками ФО, а саме цілісності компонентного складу. Їхнє використання вмотивоване потребою в актуалізації ФО, зорієнтованої на сучасного читача.

РОЗДІЛ 2. ВІДТВОРЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ПЕРЕКЛАДАХ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1. Семантичне запозичення

У матеріалах нашого дослідження зустрічається такий приклад: «*das Rad neu erfinden zu müssen*» (93), який переклали як: «*їм доводиться щоразу **по-новому винаходити велосипед***» (36). У німецькомовному фразеологічному онлайн-словнику «Redensarten-Index», ця ФО пояснюється так: «*etwas bereits Bestehendes verbessern / nochmals erstellen / neu entwickeln*» [34]. В українській мові ця ФО має таке саме значення: «*Займатися розробкою, пошуками і т. ін. того, що вже давно відоме*» [33]. Отже, це приклад перекладу за допомогою повного еквіваленту. Перекладач звільнився від інфінітивної конструкції «*zu müssen*» та замінив на «*їм доводиться*». Таке явище є типовим під час перекладу з німецької мови українською.

Наступна цитата: «*Diese Frage zieht sich schon seit langer Zeit wie ein roter Faden durch die Geschichte*» (97), – «*Це питання давно **проходить** через історію **червоною стрічкою***» (49). Це висловлювання походить з роману Й. В. Гете «Wahlverwandtschaften», де червона нитка проходила через мотузки на кораблі вказуючи на те, що ця нитка належить королівській сім'ї. Пізніше, цей вираз набув метафоричного значення і став міжнародним. У фразеологічному словнику С. Н. Денисенко є різні варіанти перекладу цієї ФО: «*провідна ідея, основна думка, лейтмотив; червона нитка*» [26]. Незважаючи на те, що під час перекладу порівняння «*wie*» зникло, такий переклад можна віднести до еквівалентного, адже ФО має одне й те саме походження та значення в обох мовах.

Наступний приклад: «*passiert ihm ein Missgeschick*» (82), який переклали як: «*там з Міхаелем **трапляється халепка***» (59). Дійсно, «*das Missgeschick*» перекладається як «халепка», тому ці дві ФО можна вважати еквівалентно-рівними [27]. Займенник «*ihm*» був перекладений як

«*Mihaelem*». У цьому випадку перекладач використав прийом конкретизації, для кращого розуміння тексту.

Наступний приклад: «*eine wichtige Rolle spielen*» (109), який переклали еквівалентно: «*важливу роль відіграє*» (63). У німецькомовному фразеологічному онлайн-словнику «*Redensarten-Index*», ця ФО пояснюється так: «*relevant / von Bedeutung / wichtig sein*» [34]. Ці дві ФО мають однакову структуру та значення, це пов'язано з тим, що цей вираз є інтернаціональним, та походить із французького театру 16-ого століття, коли цей вираз вживався у прямому значенні «*грати важливу роль на сцені*». У 18-му столітті вираз набув нового переосмисленого значення: «*бути важливим*» [34]. З історією театру пов'язана ще одна ФО «*in den Hintergrund treten*» [34], його інша форма утворена з дієсловом «*rücken*»: «*Werden rückten in den Hintergrund*» (86), – «*все відійшло на задній план*» (39). Значення цього виразу «втратити важливість; не привертати увагу» пов'язано з умовним розподілом театру на плани: актори, які зіграли свою роль відходять на задній план [34].

Наступний приклад: «*...nahm ihr Schicksal selbst in die Hand*» (91), переклали як: «*брала відповідальність за власну долю у свої руки*» (45). Вираз «*etwas selbst in die Hand nehmen*» тлумачиться у німецькомовному онлайн-словнику «*Redensarten Index*» як «*selbständig handeln*» та в україномовному онлайн-словнику як «*взяти під свій контроль*» [34], [31]. Тобто, маємо приклад повного фразеологічного еквівалента.

Повні фразеологічні еквіваленти часто мають біблійне походження, наприклад: «*Als Sündenbock muss der „Nubbel“ herhalten*» (122), – «*І німці знайшли собі цапа-відбувайла - солом'яну ляльку "нуббеля"*» (69). ФО «*der Sündenbock sein*» означає: «*jemand sein, den man für alles Schlechte verantwortlich machen kann (um sich selbst zu entlasten); unberechtigt beschuldigt werden*», – «*бути тим, кого роблять відповідальним за все погане (на свою користь); несправедливо стати обвинувачуваним у чомусь*» (переклад наш О. Ш.) [34]. У багатьох культурах люди перекладали свої гріхи на інших істот, щоб ті за них відповідали. Також про це розповідається у Старому Завіті:

були два цапи, одного з яких принесли в жертву богу, а інший поніс відповідальність за всі гріхи людства та також загинув [34]. Оскільки Біблія – це книга, яка перекладена більше ніж 450 мовами, ФО з біблійним походженням існують у багатьох мовах з однаковим значенням.

Рідким явищем в публіцистичних текстах є приказки. Приклад з матеріалів нашого дослідження: «*wir so viel geben müssen wie wir nehmen*» (83), – «*треба віддавати стільки, скільки береш*» (35).

Інші приклади: «*ein zweites Leben für Abfälle*» (112), – «*Друге життя для відходів*» (67); «*endete die Geschichte nicht zuletzt wegen der friedlichen Demonstrationen von mutigen Menschen mit einem „Happy End“*» (106), – «*І хоч через Стіну гинули люди й розлучалися сім'ї, це історія зі щасливим кінцем.*» (61); «*Die Idee der Kinder-Unis ist seit 2002 um die ganze Welt gegangen*» (92), – «*Починаючи з 2002 року, ідея дитячих університетів обійшла увесь світ*» (52); «*Auf der anderen Seite*» (111), – «*З іншого боку*» (65).

Отже, в матеріалах нашого дослідження спостерігалися такі закономірності в семантичних запозиченнях ФО: до повних еквівалентів належать міжнародні ФО, а також ФО біблійного походження; значну роль в публіцистиці відіграють ФО, які походять з мови театру; в публіцистиці рідко зустрічаються приказки-еквіваленти. Крім того, вилучення інфінітивних конструкцій, пасивного стану, зміна особи, конкретизація є типовими явищами під час перекладу ФО німецькою мовою.

2.2. Підбір аналога

У матеріалах нашого дослідження зустрічається такий приклад: «*Deutschen Fernsehproduktionen haftet traditionell ein schlechter Ruf an*» (108), що перекладено як: «*Німецький телепродукт традиційно супроводжує сумнівна репутація*» (63). У німецькомовному фразеологічному онлайн словнику «Redensarten Index», ФО «*einen schlechten Ruf haben*» пояснюється так: «*keine Wertschätzung erfahren; kein Ansehen genießen; eine schlechte Reputation haben*» [34]. ФО «*ein schlechter Ruf anhaften*» перекладається

дослівно як: «*приклеювати погану репутацію*» [27]. Тобто, у цьому випадку маємо справу з частковим фразеологічним еквівалентом, іншими словами – з фразеологічним аналогом. Інший приклад: «*Die neuen Partys machten Schluss*» (86), – «*відійшли у минуле*» (39). Дослівним перекладом було б «робити кінець», оскільки така форма не є притаманною українській мові, перекладач використав аналог «відходити у минуле».

Наступний аналог: «*Pop-up-Räume schießen wie Pilze aus der Erde*» (120), – «*Pop-up-простори вигулькують немов гриби після дощу*» (46). Для німецькомовного виразу «*(plötzlich / wie Pilze) aus dem Boden schießen / sprießen; aus der Erde schießen / sprießen*» в українській мові існують аналоги: «*як гриби після дощу; як з води*». Їх значення: дуже швидко з'являтися; щось виникає швидко і у великій кількості [30]. Хоча ці вирази схожі за лексичним наповненням та структурою, вони належать до часткових еквівалентів, тобто аналогів. Адже в німецькій мові «*гриби*» з'являються з-під землі «*aus der Erde*», а в українському аналозі «*після дощу*».

Не завжди перекладач підбирає еквівалент, який є в словнику, наприклад: «*Wie ein Festival Zeichen setzt*» (90), – «*Як фестиваль дає дороговказ*» (44). Німецько-український онлайн словник «*dict.com*» дає такий переклад слову «*das Zeichen*»: «*сигнал, знак*». Проте, в цьому випадку перекладач вирішив застосувати аналог, який буде краще підходити за контекстом, ніж існуючий еквівалент. Наступний аналог: «*in einer aus den Fugen geratenen Welt*» (103), – «*У світі, який ніби зійшов із рейок*» (57). ФО «*aus den Fugen gehen / geraten*» означає: «*zerbrechen; den inneren Zusammenhalt verlieren; zerfallen; durcheinandergeraten; in Unordnung geraten*», – «*руйнувати; втрачати внутрішню рівновагу; розпадатися; розгубитися; заплутатися*» (переклад наш О. Ш.) [34]. Значення цієї ФО схоже до російського «*сойти с рельсов*»: «*пуститься во все тяжкие, закутить, загудеть на всю катушку, пуститься в разгул, загудеть, загулять, загуляться*» [28]. Тому перекладач застосував цей аналог, переклавши українською «*зійти з рейок*». Такої ФО нам не вдалося знайти в українських

фразеологічних словниках, але через належність української та російської мови до однієї мовної групи, розуміння новоутвореної ФО не викликає труднощів.

Часто аналоги є дуже схожими лексемами, які відрізняються лише прийменником, або дієсловом, наприклад: «*Steht der Aschermittwoch vor der Tür*» (122), – «*Великий піст вже стукає у двері*» (69). Так, в німецькомовному варіанті функціонує ФО «стояти перед дверима» в значенні «подія, яка скоро відбудеться», а в україномовному варіанті ФО з тим самим значенням використовується з дієсловом «стукати».

Наступний приклад: «*man kriegt hierbei kaum Luft*», – «від цього тисне в грудях». ФО «*тиснути [за] серце (коло серця, груди, в грудях і т. ін.)*» означає: «спричиняти відчуття фізичного або душевного болю, стискання в грудях, у серці» [25]. Незважаючи на відмінності в лексичному наповненні, в контексті цієї статті, ці ФО можуть бути аналогами.

Оскільки підбір аналога передбачає вибір ФО з різних можливих варіантів, перекладач не завжди підбирає найбільш вдалу ФО, наприклад: «*Na also, geht doch.*» (90), – «*Отже, результати даються взнаки.*» (44). Вираз «*(Es) Geht doch!*» використовується у німецькій мові для ствердження, іншими словами воно означає: «*Es funktioniert! Es ist möglich!*». Значення ідіоми «даватися взнаки» значно відрізняється від попереднього, а саме: «*давати себе відчутти; давати себе знати; залишати про себе довгу пам'ять чим-небудь недобрим*» [31]. Отже, під час підбору аналога необхідно звертати увагу на значення ФО, щоб адекватно передати зміст тексту.

Інші приклади: «*nur ein- bis zweimal pro Unterrichtsstunde zu Wort kommt*» (84), – «на яких *отримаєш слово* один раз або двічі за урок» (38); «*Andere Vierbeiner bringen ihre Herrchen aus der Puste!*» (117), – «З Іншими чотирилапиками *без сил надають самі господарі!*» (55). Вираз «*jemandem geht die Puste / die Luft aus*» у німецькій мові може використовуватися як по відношенню до фізичного стану людини, так і до фінансового стану, ФО тлумачиться як: «*jemand ist erschöpft; jemand ist mit der Kraft am Ende;*

jemand / etwas wird schwach; jemand hat kein Geld / keine Reserven mehr», – «хтось виснажений; комусь не вистачає сил; хтось / щось стає слабким; у когось не вистачає грошей / резервів» (переклад наш О. Ш.) [34]. ФО «*надати без сил*» збігається з першим значенням німецькомовного варіанту та є влучним аналогом у цьому випадку.

Отже, під час аналізу підбору аналогів ФО були виокремлені такі особливості: під час підбору аналога перекладач може мати декілька варіантів, які обираються згідно з контекстом; аналоги часто схожі за лексичним наповненням та відрізняються лише деякими компонентами; інколи перекладачі запозичують аналоги з російської мови; не завжди переклад, який є в словнику, найкращий варіант; під час підбору аналога важливо орієнтуватися на контекст твору.

2.3. Синтаксичне уподібнення

Під час синтаксичного уподібнення, або калькування, мовні структури, які притаманні для МО переносяться в МП: «*Ganz frisch dabei war das Hamburger Kollektiv JazzLab*» (107), – «Гамбурзький колектив *JazzLab* **мав дуже свіжий підхід**» (64). В українській мові прикметник «свіжий» застосовується по відношенню до продуктів харчування, води, повітря та в таких усталених виразах як: «*На свіже око; на свіжу голову; на свіжу пам'ять; аби свіжа копійка; свіжими слідами*» [25]. На нашу думку, переклад «*новий підхід*» був би більш вдалим, ніж послівний переклад.

Інший приклад: «*Die Entsorgungsfirmen müssen Leute ins Spiel bringen, die die Spielregeln beherrschen, die wissen, was wo reingehört*» (112), – «*послуги з вивезення сміття мають надаватися гравцями, які володіють сортувальною лінією*» (67). ФО «*ins Spiel jemanden bringen*» означає: «*einbezogen werden; in Erscheinung treten*», – «бути залученим; вступити в дію» (переклад наш О. Ш.) [34]. Переклад мав би бути: «до послуг з сортування сміття мають бути залучені люди...» (переклад наш О. Ш.). Оскільки ФО «*ins Spiel bringen*» немає нічого спільного з грою, перекладати

«Leute» як «гравці», також було неправильно. Це приклад того, як послівний переклад та незнання ФО може повністю змінити зміст.

Наступний приклад: «*Es lag in der Luft*» (92), – «*Це було в повітрі*» (52). Німецька ФО «*in der Luft liegen*» означає [34]: «*wahrnehmbar / spürbar / zu erwarten / zu befürchten sein; in einer erwartungsvollen Stimmung sein; naheliegen; bevorstehen*», – «*помітно / відчутно очікувати чогось / бути наляканим; бути в очікуванні чогось; щось очевидне / неминуче*» (переклад наш О. Ш.). Ця фраза походить зі сфери метеорології та порівнюються зі зміною погоди (особливо що стосується наближення зливи). Пізніше ця фраза набула також переносного значення «очікувати чогось» [34]. В українській мові ФО «повиснути в повітрі» набула інших значень: «*Перебувати у невизначеному, непевному становищі; Залишатися без підтримки; Залишатися нерозв'язаним, нез'ясованим, нездійсненим*». Схожа ФО «*носиться в повітрі*» також має інше значення, а саме: «*Набувати поширення, відчуватися (про виникнення, появу якоїсь ідеї, про якусь подію тощо)*» [32]. Отже, оскільки аналога в українській мові не існує, перекладач використав спосіб синтаксичного уподібнення та створив нову ФО «*бути в повітрі*».

Наступний приклад: «*Kleinsvertragen fehlt schlicht das finanzielle Polster*» (127), – «*видавництвам не вистачає “фінансової подушки”*» (74). ФО «*ein finanzielles Polster haben*» означає: «*finanzielle Rücklagen haben; Geld gespart haben*», – «*мати фінансові збереження; мати зекономлені кошти*» (переклад наш О. Ш.) [34]. Оскільки форма та значення цієї ФО скопійована з іншої мови, в цьому випадку говоримо про синтаксичне уподібнення.

Калькування часто використовується по відношенню до відомих латинських виразів. Приклад з матеріалів нашого дослідження: «*de facto nahm er aber öffentlich seine Position nicht zurück*» (121), – «*але де факто він не відмовився від своєї позиції*» (47). Де-факто (від лат. *de facto* – "на ділі", "фактично") [13].

Перекладач може використовувати калькування для того, щоб твір сприймався читачем як іноземний. Наприклад, якщо в оригінальному тексті був використаний англіцизм, значення якого є зрозумілим для більшості, перекладач також використовує цей англіцизм, або навіть транслітерує його: «*Schwierige Zeiten und freie Sounds*» (121), – «**Вільний саунд** у складні часи» (47).

Інші приклади: «*stehen die sachfachlichen Inhalte im Fokus*» (111), – «у **фокусі** займають **стоять** фахові теми» (65); «*An welcher Stelle genau stößt Online-Lernen noch an technische oder methodische Grenzen*» (84), – «В якому саме місці навчання онлайн **наштовхується на** свої технічні або методичні **межі?**» (38).

Отже, синтаксичне уподібнення використовується в таких випадках: якщо вираз запозичений з латини; щоб створити нову ФО на основі іншої; щоб твір сприймався, як іноземний. Проте не завжди такий спосіб перекладу є вдалим, іноді копіювання структури німецькомовної ФО призводить до «скривлення» змісту.

2.4. Описовий переклад

У матеріалах нашого дослідження зустрічається такий приклад: «*Damit traf sie den Nerv der Zeit*» (91), – «Ця робота **виявилася дуже актуальною**» (45). ФО «*den Nerv der Zeit treffen*» означає: «мати успіх в чомусь, тому що це актуально / знати що є актуальним сьогодні» (переклад наш О. Ш.). Таке тлумачення дає онлайн-словник «Redensarten Index»: «*mit einer Sache Erfolg haben, weil sie die aktuelle Stimmungslage / den aktuellen Geschmack trifft; wissen, was gerade aktuell ist; auf der Höhe der Zeit sein*» [34]. Це німецький фразеологізм, згадка про якого є ще в середині 20-го століття в публіцистичному виданні «Zeit»: «*Die Berliner nahmen die Filme mit größter Aufmerksamkeit auf, die den nackten Nerv der Zeit trafen*» [34]. Оскільки ця ФО походить з німецької мови, перекладач не знайшов жодного відповідника, або аналога, та застосував описовий переклад. Значним недоліком є те, що

образність та переосмислене значення втрапились під час перекладу, зробивши текст МП менш стилістично забарвленим.

Інший приклад: «*bringt der Ostberliner DJ Paul van Dyk die Wendezeit auf den Punkt*» (86), – «*коротко говорить про цей час діджей із Східного Берліна Paul van Dyk*» (39). Ця ФО тлумачиться так: «*etwas zusammenfassen; treffend formulieren*», – «*щось підсумувати; влучно формулювати*» (переклад наш О. Ш.) [34]. Оскільки влучного аналога до «*etwas auf den Punkt bringen*» в українській мові не існує, перекладач описав значення ФО. Інший приклад: «*die Möglichkeit von Machtmissbrauch oder Sexismus in den eigenen Reihen überhaupt in Betracht zu ziehen*» (94), – «*а відтак йому ще складніше навіть пропускати, можливість зловживання владою або сексизм у власних рядах*» (51). ФО «*etwas in Betracht ziehen*» тлумачиться як: «*etwas beachten / berücksichtigen*», – «*щось помічати / враховувати*» (переклад наш О. Ш.) [34]. У цьому прикладі був застосований описовий переклад, що призвело до втрати образності, але значення виразу при цьому не зазнало змін. Наступний приклад: «*bis sie es alle für das Beste halten*» (101), – «*поки усім не видається найкращим*» (54). У цьому випадку це – не лише описовий переклад, а й також – антонімічний. У МП з'являється частка «не», якої не було в МО, проте на значення виразу це не вплинуло. Антонімічний переклад може застосовуватись тут для того, щоб: досягти необхідної експресивності в розповіді або з метою уникнути вживання поруч однакових, або схожих структур.

Інший приклад описового перекладу: «*wo die Wahrheit klar zu Tage tritt*» (119), – «*де правда проявляється з усією чіткістю*» (68). В онлайн-словнику «Redearten-Index» цей вираз «*(offen) zu Tage / zutage treten (lassen)*» тлумачиться так: «*sichtbar werden (lassen); zum Vorschein kommen (lassen); hervortreten lassen*», – «*ставати видимим; побачити те, що раніше не можна було побачити; бути помітним*» (переклад наш О. Ш.) [34]. Оскільки в МП, замість підбору еквіваленту або аналога, тлумачиться значення ФО, такий переклад належить до описового. Наступний приклад:

«*lief die Frankfurter Buchmesse der Leipziger Messe wieder den Rang ab*» (116), – «Франкфуртський ярмарок знову **вийшов уперед**» (77). ФО «*jemandem den Rang ablaufen*» тлумачиться так: «*jemanden überbieten / überragen / übertreffen*», – «перехитрити когось / виступити (вперед) / перевершити» (переклад наш О. Ш.) [34]. «*Der Rang*» (ранг) походить від «*Ränke schmieden*» (Кувати лихо проти (на) кого). Крім того ФО «*Den Rang ablaufen*» означає «скоротити шлях під час перегонів», звідси й значення «перехитрить; виступити вперед» [34]. Це наочний приклад описового перекладу, адже в перекладі застосоване тлумачення ФО «*jemandem den Rang ablaufen*» – «*виступити вперед*».

Наступний приклад описового перекладу: «*während das Theaterstück seinen Lauf nimmt*» (110), – «так й у глядацькій залі **разом з перебігом вистави**» (53). ФО «*seinen Lauf nehmen*» означає: «*sich unaufhaltsam ereignen*», – «безперервно відбуватися» (переклад наш О. Ш.) [34]. Інші приклади: «*ein Milliarden-schwerer Markt*» (125), – «ринок з мільярдними оборотами» (72); «*Wo steht Deutschland im diesbezüglich internationalen Vergleich?*» (105), – «**Якщо порівняти** з іншими країнами світу, яке місце тут займає Німеччина?» (60); «*Diese Apps bewegen sich oft bewusst einige Schritte weg vom eigentlichen Erzähltext*» (127), – «Вони свідомо **відходять від оригіналу**» (74).

Отже, описовий переклад застосовується у разі, коли неможливо підібрати еквівалент або аналог. Під час описового перекладу втрачається образність, яка присутня в тексті оригіналу, проте основне значення ФО зберігається.

2.5. Вилучення та додавання

У матеріалах нашого дослідження маємо такий приклад: «*am Ende wie ein Puzzle zusammenfügen*» (82) перекладено як: «**вкладаються** у кінці гри **в один великий пазл**» (59). У цьому випадку спостерігається не лише вилучення порівняння «як», але й додавання нових слів: «гри», «один великий», тобто

використання прийому експлікації. Перекладач вдався до згаданих прийомів, щоб зберегти образність та уникнути дослівності. Проте, німецькомовні ФО часто перекладаються українською мовою імпліцитно, зі зменшенням кількості компонентів, або, взагалі, одним словом: «*und die Polizei hatte zur Wendezeit oft andere Sorgen*» (86), – «*поліція **переймалась** іншим*» (40); «*Alles Quatsch*», – «*Нісенітниця*». Інший приклад: «*Mit einfachen Worten ausgedrückt*» (98), – «*говорючи простими словами*» (48). Вживання частки «з» у цьому випадку не характерно для української мови, тому її вилучили під час перекладу. Схожий приклад: «*All diese Fragen will Ukraine ohne Müll **in verständlicher und einfacher Sprache beantworten***» (112), – «*Організаторки проекту вирішили **розповісти зрозумілою та простою мовою***» (67). Прийменник «in» було вилучено під час перекладу.

Іноді складні структури можуть замінюватись більш простими, наприклад: «*Für viele Politiker und Politikerinnen, **die nicht in der ersten Reihe stehen***» (95), – «*Для багатьох **маловідомих** політиків*» (70). Прості речення читач завжди сприймає краще ніж складні. Вилучення використовується також, щоб забрати слова, які не несуть важливої інформації, наприклад: «*Social Design geht noch **einen Schritt** weiter*» (114), – «*Соціальний дизайн (social design) йде ще далі*» (75). Послівним перекладом було б: «*йде ще **крок** далі*» (переклад наш О. Ш.). Оскільки ця інформація зайва – її було вилучено. Схожий приклад: «*Es gab jedoch auch ohne Politik erfreuliche **Neuigkeiten in der gleichen Richtung:***» (109), – «*І поза політикою були хороші новини:*» (64). ФО «*in der gleichen Richtung*» було вилучено, тому що читачу ця інформація вже зрозуміла з контексту.

Незавжди значення, яке зазначено в словнику, підходить під контекст, у такому випадку перекладач вилучає ФО, та замінює її на синонімічну ФО, або вдається до лексичного перекладу. Так, наприклад, ФО «*das Zeug zu etw. (D) haben*» тлумачиться в фразеологічному словнику С. Н. Денисенко як: «*мати всі дані*» [26]. Проте, в статі «Сільська ідилія долає похмуру антиутопію» онлайн-видання «Культура» цей вираз представлений в значенні «бути

здатним привернути заслужену увагу»: «*dass der Preis das Zeug hat*, (87) – *що премія здатна привернути заслужену увагу*» (41). Оскільки оригінальне значення ФО не передало б повної інформації, застосування такого прийому допомогло досягти адекватності перекладу.

Додавання нових компонентів може бути необхідним для того, щоб додати експресивного забарвлення та досягти потрібного ефекту, наприклад: «*Die Firmen stehen also unter Druck*» (102), – «*На компанії чиниться потужний тиск*» (56). Незважаючи на існування прямого еквіваленту «бути під тиском», перекладач додав прикметник «*потужний*», щоб надати висловлюванню бажаного рівня емоційно-експресивного забарвлення.

Отже, для перекладу німецькомовних ФО в публіцистиці українською мовою характерно використання прийомів вилучення та додавання нових компонентів. Таким чином, вилучення слугує для того, щоб: зберегти образність; уникнути дослівності; уникнути структур, які не характерні для української мови. Додавання нових компонентів слугує для того, щоб: додати експресивного забарвлення; для уточнення. Крім того, німецькомовні ФО часто перекладаються українською мовою імпліцитно: зі зменшенням кількості компонентів або, взагалі, одним словом.

2.6. ФО в заголовках німецькомовних публіцистичних текстів

Використання ФО в прямому значенні є популярним в заголовках німецькомовних публіцистичних текстів, наприклад: «*Geld allein machen nicht glücklich*» (86), – «*За гроші щастя не купиш*» (42); «*Auf dem Sprung ins weibliche und digitale Zeitalter*» (99), – «*За крок до жіночої та цифрової епохи*» (80); «*Unter freiem Himmel in Lwiw*» (107), – «*Просто неба у Львові*» (62).

Проте, ФО в заголовках набагато частіше з'являються зі зміною компонентів, що призводить до зміни значення ФО, або створення нового, оказіонального значення, наприклад: «*Du wirst, was du liest?*» (126), – «*Tu – це те, що ти читав?*» (73). Початкова форма цього висловлювання така: «*Du bist,*

was du isst». В українській мові цитата «*Mu ɛ te, ɟo mi ʔmo*», також активно використовується. Оскільки автор змінив ту частину ФО, яка піддається модифікації, структура ФО зберіглася, а значення новоутвореної ФО є зрозумілим для більшості з читачів. Ще один такий приклад: «*Viele Wege führen zur Promotion*» (81), – «*До наукового ступеня ведуть багато шляхів*» (37). Структура ФО запозичена від «*Alle / Viele Wege führen nach Rom*» [34]. Якщо в попередньому прикладі значення новоутвореної ФО було схожим до оригінальної ФО, то в цьому випадку значення змінилося повністю.

Зменшення кількості компонентів дозволяє стисло виразити думку автора: «*Mehr als ein Dach über dem Kopf*» (114), – «*Більше ніж дах над головою*» (75). ФО «*ein Dach über dem Kopf haben*» має значення «*мати притулок; мати, де жити*» [34]. Оскільки цей вираз широко застосовується в побутовому мовленні, зникнення одного компонента не призводить до втрати або зміни значення ФО.

Додавання компонентів розширює значення ФО, наприклад: «*Kohlendioxid – Kompensation und – alles gut?*» (124), – «*Компенсуємо викиди CO2 – і все буде добре?*» (71).

Іноді, щоб надати ФО нової форми, автори вдаються до номіналізації, наприклад: «*Die Wiederentdeckung des Fahrrads*» (123). Повний вираз звучить як: «*das Rad neu erfinden*», – «*винаходити / вінайти велосипéd*» [34].

Отже, заголовки в німецькомовній публіцистиці часто утворені за допомогою ФО у їх прямому або новоутвореному значенні. ФО в заголовках дають змогу автору привернути увагу читача та передати настрій автора. Модифікації в формі ФО, вилучення та додавання нових компонентів надають заголовкам експресивності та роблять їх більш влучними.

2.7. Спеціальні класи ФО

До спеціальних класів належать ФО, які характеризуються стабільністю, цілісністю значення, проте відрізняються від звичайних фразеологізмів рядом ознак. Наприклад, структурні ФО мають в тексті лише структурні функції:

об'єднувати смислові частини тексту. Наведемо декілька прикладів з матеріалів нашого дослідження: «*darunter auch, – серед яких*»; «*zählen dazu, – належать до*»; «*nicht nur, ...sondern auch, – не лише, ...але й*»; «*vor allem, – перш за все*»; «*unter anderem, – зокрема*», «*anders als, – на відміну*». Інший приклад: «*Je vielfältiger die Organisationsstrukturen sind, desto mehr Menschen denken inklusiv*» (104).

Онімичні фразеологізми називають феномен за допомогою власної назви, наприклад: «*Goldene-Bären-Gewinner (89), – лауреати Золотого ведмедя*» (43); «*Frankfurter Buchmesse, – Франкфуртський книжковий ярмарок*»; «*Der goldene Handschuh, – Золота рукавичка*»; «*Silicon Valley, – Силіконова долина*».

У публіцистичних текстах, як і в текстах іншого стилю, є вирази, які зустрічаються набагато частіше, ніж інші. Такі вирази називають мовними кліше. Приклади кліше, які зустрічалися в онлайн-виданні Гете-Інституту «Культура»: «*ein Schwerpunkt liegt auf, – наголос робиться на*»; «*im Rahmen, – в рамках*», «*Zukunftsweisend sind dabei, – Найбільш перспективні*»; «*zur Verfügung stellen, – надавати*».

Авторськими називають новоутворені ФО, які рідко функціонують за межами одного твору. Такі ФО складно перекласти, тому перекладач може вдатися до випущення компоненту, як це відбулося в матеріалах нашого дослідження: «*Bärenstarke Filme, – гарне кіно*», або «*der als Favorit ins Bärenrennen ging, (89) – Фільм вважався фаворитом змагань*» (43). «*Bärenstarker Film*» буквально означає фільм, який заслуговує нагороди «Золотий ведмідь». «*Bärenrennen*» – змагання за нагороду «Золотий ведмідь». Наступний приклад: «*Denn Sprache ist der Schlüssel zum Verständnis. Und Verständnis ist der Schlüssel für Frieden.*» (113), – «*Бо мова є ключем до порозуміння. А порозуміння є ключем до миру.*» (66). Оскільки, ми не знайшли в інших інформаційних джерелах цих ФО в такій формі та в такому значенні, доцільно віднести ці ФО до авторських.

До кінеграм відносяться такі ФО, які виражають немовну поведінку людини мовними засобами, внаслідок чого виникає метафоричне переосмислення, наприклад [6]: «*geht das Thema von der anderen Seite an*, (111) – *підходить до теми з іншого боку*» (65); «*eine zu Herzen gehende Geschichte*, (87) – *щемлива історія*» (41).

Модельні утворення – це вирази, які були побудовано нетипово відповідно до певної структурної схеми: «*Ost und West*, – *Схід та Захід*»; «*Bürgerinnen und Bürger*, – *жителів*»; «*Besucherinnen und Besucher*, – *відвідувачі*»; «*sehr gut oder nicht*, – *хороший чи ні*»; «*Schritt für Schritt*, – *покроково*». Як можна помітити, модельні утворення – це часто однакові або схожі слова, поєднані прийменником.

Отже, ФО – це не лише фразеологізми, ідіоми, крилаті вирази, а й сталі вирази, які будують зв'язки в реченні, онімічні фразеологізми, кліше, авторські ФО, кінеграми, модельні утворення тощо. Мовні кліше відрізняють публіцистичні тексти від текстів іншого стилю. Структурні ФО будують зв'язки між смисловими частинами речення. Інші ФО спеціальних класів роблять текст більш експресивним та звертають увагу читача.

Висновки до розділу 2

Отже, ми дослідили використання фразеологічних і нефразеологічних способів перекладу німецькомовних ФО українською мовою на прикладі статей з онлайн-видання Гете-Інституту «Культура». Оскільки, статті із зазначеного онлайн-видання належать до текстів публіцистичного стилю, проведений аналіз надав змогу дослідити закономірності під час перекладу ФО в публіцистиці.

Були виокремлені такі особливості під час перекладу німецькомовних ФО українською мовою в публіцистичних текстах:

- 1) Семантичним запозиченням часто виступають міжнародні ФО, які мають біблійне походження, або ті ФО, які через історичні обставини функціонують у багатьох мовах одночасно з одним й тим самим значенням і структурою. Під час перекладу ФО цим способом характерним є: вилучення інфінітивних конструкцій, пасивного стану, зміна особи, конкретизація.
- 2) Під час перекладу ФО, за допомогою підбору аналога, важливою є орієнтація на контекст твору, адже цей спосіб перекладу передбачає вибір із декількох можливих варіантів. Можливим є використання аналогів, запозичених з російської мови, що послівно передані українською мовою.
- 3) Синтаксичне уподібнення не завжди вдало використовується перекладачами. Використання цього способу є доцільним у разі, якщо необхідно створити нову ФО на основі ФО з МО; ФО походить з латинської мови; необхідно досягти ефекту, і якщо твір сприймається як іноземний.
- 4) Описовий переклад є необхідним у разі, якщо неможливо підібрати еквівалент або аналог, але застосування цього способу призводить до втрати образності, метафоричності, які характерні для ФО.

5) Вилучення слугує для того, щоб зберегти образність; уникнути дослівності; уникнути структур, які не характерні для української мови. Додавання нових компонентів слугує для того, щоб додати експресивного забарвлення або для уточнення.

Крім того, ми розглянули функціонування ФО у заголовках публіцистичних текстів та спеціальні класи ФО. Для ФО у заголовках характерні модифікації семантичного складу та переосмислення значення, що надає змогу досягти необхідного впливу на читача. Спеціальні класи ФО будують зв'язки в реченні та між смисловими частинами; допомагають відрізнити публіцистичні тексти від текстів іншого стилю; додають тексту експресивності.

РОЗДІЛ 3. ЧАСТОТНИЙ І ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ ФО В НІМЕЦЬКОМОВНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ ТА ЇХНЄ ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ З ОНЛАЙН-ЖУРНАЛУ «КУЛЬТУРА» ГЕТЕ ІНСТИТУТУ)

3.1. Частотний аналіз вживання різних способів та прийомів під час перекладу ФО

Ми провели частотний аналіз вживання фразеологічних та нефразеологічних способів і прийомів під час перекладу німецькомовних ФО українською мовою. Матеріалами для цього аналізу слугували 100 ФО, вибраних шляхом суцільної вибірки з онлайн-видання Гете-Інституту «Культура».

Було встановлено, що найпопулярнішим способом перекладу ФО є – підбір аналога (33 % випадків). Друге місце за популярність займає семантичне запозичення (23 % випадків). Найменш популярним прийомом перекладу є додавання нових компонентів (складає 3 %). Крім того, відносно популярним способом перекладу ФО українською мовою є описовий переклад (17 %). Частотність використання синтаксичного уподібнення (калькування) складає 15 %. Вилучення компонентів – 9 % випадків (див. рис. А.1).

Також, ми розглядали частотність використання фразеологічних і нефразеологічних способів перекладу ФО. За результатами частотного аналізу фразеологічні способи (семантичне запозичення та підбір аналога) переважають над нефразеологічними та використовуються у 56 % випадків. Нефразеологічні способи перекладу ФО відповідно – 44 % випадків (див. рис. Б.1).

Отже, за результатами частотного аналізу найпопулярнішими способами перекладу німецькомовних ФО українською в публіцистиці є семантичне запозичення та підбір аналога. Найменш популярними прийомами – додавання та вилучення нових компонентів.

3.2. Функціональне значення способів і прийомів перекладу ФО

Семантичне запозичення слугує для того, щоб віднайти вже існуючий еквівалентний вираз в МП, або щоб створити новий, наприклад: «*Die goldenen Zwanziger Jahre*» (85), – «Золоті двадцяті» (40); «*die seit etwas über zehn Jahren neue Türen für den Jazz, aber auch für das Publikum öffnen*» (109), – «яка вже більше десяти років **відкриває нові двері** для джазу, але також для публіки» (64).

Підбір аналога слугує для того, щоб знайти в МП відповідну ФО, яка має аналогічне значення, але яка описана за допомогою іншого образу, наприклад: «*Babylon Berlin reitet dabei nicht nur auf der Erfolgswelle*» (85), – «**Це піднесло Babylon Berlin на вершину успіху**» (40). Еквівалентним перекладом було б «на хвилю успіху», проте, така зміна образу не впливає на значення ФО.

Синтаксичне уподібнення використовується для того, щоб скопіювати форму ФО з мови перекладу, або для того, щоб створити нову, наприклад: «*Doch nicht das Alter entscheidet*» (125), – «Але **вік нічого не вирішує**» (72).

Описовий переклад може використовуватись для уточнення, наприклад: «*Die Frau, die erst gebrochen werden muss, um über sich hinauszuwachsen*» (91), – «Тобто це образ жінки, зламаної горем, **яка все ж не опустила руки, і перевершила саму себе**» (45). Частина речення «яка все ж не опустила руки» не було в оригінальній, але перекладач додав це, для цілісного розуміння тексту. Також описовий переклад застосовується у разі відсутності прямого відповідника: «*Hier durfte sich jeder wahlberechtigte Bürger zu Wort melden*» (95), – «Кожен афінянин, що мав право голосу, **міг виступити на народних зборах**» (70). В українській мові не існує прямого відповідника до ФО зі значенням «*durch Zeichen zeigen, dass man sprechen möchte*», – «показувати знаком, що ви хочете виступити» (переклад наш О. Ш.). У німецькій мові це значення передає «*sich zu Wort melden*» [34].

Вилучення під час перекладу ФО використовують для того, щоб уникнути зайвої інформації. Наприклад: «*Erfolgreiche Inszenierung bemerkt man als Bürger oder Bürgerin im besten Falle nicht, da sie authentisch daherkommt*» (95), – «Що автентичніша постановка, то більшого успіху вона має серед громадян, адже тоді вони не помічають гри» (70). ФО «*im besten Falle*» вилучили, щоб уникнути надмірного нагромадження слів у реченні, які не несуть важливої інформації. Також, вилучення використовують щоб уникнути плеоназмів, слів, які не властиві МП, наприклад: «*Der Erfolg ließ nicht lange auf sich warten*» (108), – «Успіх не забарився» (63). «Дієслово + lassen» – це особлива модальна конструкція, яка властива для німецької мови. В українській мові відповідної конструкції не існує, тому її неможливо відтворити під час перекладу.

Додавання компонентів використовують для уточнення, наприклад: «*Nicht wenige Zuschauer nahmen es ernst*» (115), – «Багато глядачів серйозно сприйняли інформацію» (78). Крім того, в цьому реченні зустрічаємо приклад антонімічного перекладу, а саме: «*Nicht wenige*», – «Багато». Такий прийом використовують для того, щоб зробити текст менш «громіздким».

Отже, використання різних способів та прийомів перекладу ФО вмотивоване досягненням певного результату, в залежності від функціонального значення, перекладач може застосовувати різні прийоми перекладу ФО.

3.3. Зіставний аналіз німецькомовних ФО в публіцистиці та їхнього перекладу українською мовою

Зіставний аналіз – один із найпопулярніших методів дослідження в лінгвістиці, що надає змогу віднайти спільні та відмінні риси порівнюваних мов. У нашому дослідженні ми будемо порівнювати компонентний склад ФО в німецькій мові та їхній переклад українською мовою. Для дослідження візьмемо десять ФО з німецькомовних публіцистичних текстів та їх переклад

українською, обраних шляхом суцільної вибірки з Інтернет-видання Гете-Інституту «Культура».

Перший приклад: «*ins Gespräch kommen*» (66), – «вступати ... в діалог» (98). Ці два вирази еквівалентно-рівні. В обох мовах вони передані однаковою кількістю слів за допомогою іменника, прийменника та дієслова, окрім того, всі слова виконують ту ж саму функцію, що і в МО. Єдина відмінність це – вживання артикля середнього роду «*das*» («*ins*»), що є характерним для німецької мови. Як відомо, в українській мові артиклів немає. Схожий приклад: «*unter dem Motto*» (116), – «*під гаслом*» (77). Ці вирази також еквівалентно-рівні.

Наступний приклад: «*Pop-up-Räume liegen im Trend*» (120), – «*pop-up-простори сьогодні в тренді*» (46). В цьому випадку дієслова «*liegen*» в МО, замінено на іменник «сьогодні» в МП. Крім того, ці слова не лише належать до різних частин мов, але й мають різні семантичні поля. Проте, оскільки ФО розглядається як цілісне значення, або лексема, така заміна не вплинула на значення цілої ФО.

За відсутності еквівалента або аналога застосовується описовий переклад: «*sind Frauen ... auf dem Vormarsch*» (118), – «*жінки продовжують наступати*» (76). В цьому випадку іменник «*der Vormarsch*» виражений за допомогою дієслова «наступати». Структура притаманна німецькій мові, «*auf dem etwas sein*», зникла під час перекладу українською мовою та була замінена складеним дієслівним присудком.

Для української мови характерна компресія або вилучення, наприклад: «*Er liebte die Musik, das Musizieren und seine Musiker über alle Maßen...*» (119), – «*Він любив музику, її виконання та своїх музикантів понад усе...*» (68). В цьому випадку спостерігаємо зменшення кількості компонентів та переклад структури притаманній німецькій мові структурою притаманною українській мові (підбір аналога). Інший приклад зменшення кількості компонентів: «*dass bestimmte Missstände nicht so ohne weiteres aus der Welt zu räumen sind*» (119), – «*зворушували окремі вади, які воно неспроможне просто*

так *усунути*» (68). ФО «aus der Welt zu räumen» передана за допомогою дієслова «усунути». Окрім зменшення кількості компонентів спостерігаємо вилучення інфінітивної конструкції «ohne ... zu», що є характерним під час перекладу українською мовою.

Наступний приклад: «*Natürlich hinterlässt diese tägliche Theaterproduktion des eigenen politischen Handelns Spuren*» (95), – «Для багатьох маловідомих політиків така повсякденна театралізація політики, звісно, *безслідно не минає*» (70). Перш за все, це – антонімічний переклад, що використовується для спрощення. По-друге, іменник «Spuren» в МО перетворився на прислівник «безслідно» в МП. В україномовному перекладі з'являється заперечна частка «не» та дієслово «минати», що може бути синонімом до «hinterlassen», – «залишати» в цьому контексті. Інший приклад із запереченням: «*war Xiaoshuai kein neues Gesicht*» (89), – «Сяошуй *не був новим обличчям*» (43). Якщо в німецькій мові заперечується іменник, то в українській мові дієслово. Тобто акцент під час перекладу змінюється. Дослівним перекладом було б: «Сяошуй *був не новим обличчям*» (переклад наш О. Ш.). Обидва варіанти перекладу можливі в українській мові.

Наступна ФО: «*Wo Gold von gestern blinkt*» (88), – «*Де мерехтить вчорашнє золото*» (44). «Von gestern» це типове німецьке іменне словосполучення, що передається в українській мові прикметником «вчорашній». Прийменник «von» зникає під час перекладу.

Наступний приклад: «*die den Grundstein zu der Großveranstaltung legten*» (116), – «*вони заклали підвалини цієї масштабної події*» (77). Якщо в німецькій мові ФО виражена в однині, то в МП в множині.

Отже, під час зіставного аналізу німецькомовних ФО в публіцистиці та їх перекладу українською мовою ми виділили певні закономірності. Таким чином, для перекладу з німецької мови українською характерно: вилучення інфінітивних конструкцій, зміна числа, зміна частин мови, описовий переклад, вилучення артиклів, антонімічний переклад, зміна акценту, підбір контекстуальних синонімів, аналогів та еквівалентів. У цілому переклад

українською мовою тяжіє до спрощення, образність, яка присутня в МО, часто зникає в МП.

Висновки до розділу 3

Отже, щоб вивчити частотні, функціональні та компонентні особливості перекладу німецькомовних ФО українською мовою в публіцистиці, ми провели відповідно частотний, функціональний та зіставний аналіз.

За результатами частотного аналізу найпоширенішим способом перекладу німецькомовних ФО українською мовою в публіцистиці є підбір аналога (33 % випадків). Найменш частотним прийомом – додавання нових компонентів (3 % випадків). Крім того, застосування фразеологічних способів перекладу переважає над нефразеологічними (56 % випадків).

Результатом функціонального аналізу застосування різних способів та прийомів під час перекладу німецькомовних ФО українською мовою стали такі висновки:

- 1) Семантичне запозичення слугує для того, щоб віднайти вже існуючий еквівалентний вираз в МП.
- 2) Підбір аналога слугує для того, щоб знайти в МП відповідну ФО, яка має аналогічне значення, але яка описана за допомогою іншого образу.
- 3) Синтаксичне уподібнення використовується для того, щоб скопіювати форму ФО з мови перекладу без втрати компонент МО.
- 4) Описовий переклад використовується для уточнення та у разі відсутності прямого еквівалента або аналога.
- 5) Вилучення використовують щоб уникнути зайвої інформації та структур, які не властиві МП.
- 6) Додавання компонентів використовують для уточнення.

Також, ми порівняли компонентний склад ФО в німецькій мові та їхній переклад українською мовою (зіставний аналіз). Для перекладу з німецької мови українською характерним є вилучення інфінітивних конструкцій,

описовий переклад, вилучення артиклів, підбір контекстуальних синонімів, аналогів та еквівалентів.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, було проведено аналіз відтворення німецькомовних ФО українською мовою у статтях онлайн-журналу «Культура» Гете-Інституту.

Були отримані такі теоретичні та практичні результати:

- 1) Вперше були проаналізовані ФО та їх відтворення українською мовою на основі статей з онлайн-журналу «Культура» Гете-Інституту.
- 2) Була створена вдала класифікація способів перекладу ФО, яка може стати базовою для робіт інших дослідників.
- 3) Були досліджені вилучення та додавання, як важливі прийоми перекладу ФО. Частотний та функціональний аналіз використання цих прийомів показав, що використання зазначених прийомів під час перекладу часто є необхідним.
- 4) Проведений частотний аналіз показав, які способи та прийоми перекладу ФО є найбільш популярними, а які вживаються рідко. Цей аналіз дає змогу перекладачам обирати пріоритетні прийоми перекладу. Крім того, результати частотного аналізу можуть використовуватись для порівняння наповнення фразеологізмами текстів публіцистичного стилю та інших стилів.
- 5) За допомогою функціонального аналізу було встановлено значення використання способів та прийомів перекладу ФО. Цей аналіз дає змогу досягти поставленої мети під час перекладу ФО в публіцистиці.
- 6) Зіставний аналіз компонентного складу німецькомовних ФО та їхнього перекладу українською мовою надав змогу зрозуміти відмінності та спільні риси у функціонуванні ФО в цих мовах. Ці результати дадуть змогу уникати структур, які притаманні німецькій мові та перекладати за допомогою відповідних структур української мови.

- 7) Дослідження спеціальних класів ФО показало, що визначення ФО не обмежено ідіоматичними виразами. До фразеологізмів у широкому розумінні належать також ті ФО, що будують звязки у реченні та між іншими структурними елементами та ті ФО, які називають різні феномени (наприклад, назви різних фестивалів, суспільних заходів, певних установ та закладів). Аналіз вживання таких ФО в публіцистичних текстах приверне увагу до їх значення, адже, публіцистика відображає тенденції в сучасному мовленні суспільства.
- 8) Дослідження функціонування ФО в заголовках публіцистичних текстів дало змогу проаналізувати функції таких заголовків та тенденції до модифікованого значення ФО. Це має привернути увагу перекладачів до ефективності використання ФО в заголовках та створення модифікованих ФО, що здійснює ефективний вплив на читача.

ZUSAMMENFASSUNG

Also wurde eine Analyse der Wiedergabe deutschsprachiger phraseologischen Einheiten (nachfolgend – PhE) in ukrainischer Sprache in den Artikeln des Online-Magazins "Kultur" des Goethe-Instituts durchgeführt.

Die folgenden theoretischen und praktischen Ergebnisse wurden erhalten:

1) Zum ersten Mal wurden PhE und ihre Reproduktion auf Ukrainisch anhand von Artikeln aus des Online-Magazins „Kultur“ des Goethe-Instituts analysiert.

2) Es wurde eine erfolgreiche Klassifizierung von Methoden zur Übersetzung von PhE erstellt, die als Grundlage für die Arbeit anderer Forscher dienen kann.

3) Die Reduktion und die Expansion wurden als wichtige Techniken zur Übersetzung von PhE untersucht. Die Frequenz- und Funktionsanalyse der Verwendung dieser Techniken hat gezeigt, dass die Verwendung dieser Techniken während der Übersetzung häufig erforderlich ist.

4) Die Frequenzanalyse zeigte, welche Methoden zur Übersetzung von PhE am beliebtesten sind und welche selten verwendet werden. Diese Analyse ermöglicht es Übersetzern, vorrangige Übersetzungsmethoden auszuwählen. Darüber hinaus können die Ergebnisse der Frequenzanalyse verwendet werden, um den Inhalt von Texten im journalistischen Stil und anderen Stilen mit PhE zu vergleichen.

5) Die Funktionsanalyse hat den Wert der Verwendung jeder der Übersetzungsverfahren von PhE festgestellt. Diese Analyse ermöglicht es, dieses Ziel bei der Übersetzung von PhE in Journalismus zu erreichen.

6) Eine vergleichende Analyse der Zusammensetzung der Komponenten deutschsprachiger PhE und ihrer Übersetzung ins Ukrainische ermöglichte es, die Unterschiede und Gemeinsamkeiten bei der

Funktionsweise von PhE in diesen Sprachen zu verstehen. Diese Ergebnisse werden dazu beitragen, Strukturen zu vermeiden, die der deutschen Sprache inhärent sind, und mit geeigneten Strukturen in die ukrainische Sprache zu übersetzen.

7) Die Untersuchung spezieller Klassen von PhE hat gezeigt, dass die Definition von PhE nicht auf phraseologische Wörterbücher beschränkt ist. Phraseologismus im weiteren Sinne schließen auch diejenigen ein, die Verbindungen im Satz und zwischen anderen Strukturelementen herstellen, und diejenigen, die unterschiedliche Phänomene nennen. Eine Analyse der Verwendung solcher PhE in der Publizistik wird auf ihre Bedeutung aufmerksam machen, da die Publizistik die Tendenzen in der zeitgenössischen Gesellschaftssprache widerspiegeln.

8) Die Untersuchung der Funktionsweise der PhE in den Überschriften von der Publizistik ermöglichte es, die Funktionen solcher Überschriften und Tendenzen zum modifizierten Wert der PhE zu analysieren. Dies sollte die Aufmerksamkeit der Übersetzer auf die Wirksamkeit der Verwendung von PhE in Überschriften und die Erstellung modifizierter PhE lenken, die sich effektiv auf den Leser auswirken.

In zukünftigen Forschungen haben wir vor, die Wiedergabe deutschsprachiger PhE in Texten anderen Stile zu erforschen, um die Popularität der Verwendung der Phraseologie in Texten verschiedener Stile zu vergleichen.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баран Я. А., Зимомря М. І., Білоус О. М. Фразеологія: знакові величини. 2008.
URL: <https://books.google.com.ua/books?id=5Vj9CQAAQBAJ&pg=PA14&lpg=PA14&dq=von+gestern+%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F&source=bl&ots=Mf1Lj0EUdH&sig=ACfU3U1Ts-9nzYTNBCnNSejhvH7ukMcd2w&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKewiM1cudtvzoAhVCwqYKHbZeAWIQ6AEwBHoECAoQAQ#v=onepage&q=von%20gestern%20%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F&f=false> (дата звернення 28.04.2020).
2. Безкоштовна електронна бібліотека. URL: <http://uk.x-pdf.ru/5kulturologiya/1325077-27-t-kiyak-naumenko-oguy-perekladoznavstvo-nimecko-ukrainskiy-napryam-pidruch>.
3. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. 1980. URL: <https://www.twirpx.com/file/370300/> (дата звернення 28.04.2020).
4. Гончарова Л. І., Логвіненко А. Ю. Особливості перекладу фразеологізмів з німецької мови на українську // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки. 2010. № 10. С. 9-16. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Nvpru_2010_10_4 (дата звернення 28.04.2020).
5. Задко Т. П. Збереження стилістичних функцій фразеологізмів під час їх перекладу українською мовою // Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. Дрогобич, 2016. Том 1. № 5. С. 120-123. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-pomerov/2016/NV_2016_5-1/31.pdf (дата звернення 28.04.2020).
6. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова Книга, 2006. 592 с. URL: <https://books.google.com.ua/books/about/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D>

- 1%80%D1%96%D1%8F_%D1%96_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D0%B5%D1%80.html?id=xzUBCgAAQBAJ&redir_esc=y (дата звернення 28.04.2020).
7. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова Книга, 2000. 448 с.
 8. Крысин Л.П. Слова чужестранцы в русском обличье. Научный журнал «Русская речь»: Москва, 2012. №4. С. 52-57. URL: <http://naukarus.com/slova-chuzhestrantsy-v-russkom-oblichie> (дата звернення 28.04.2020).
 9. Лепухова Н.І. Переклад фразеологізмів німецької літературної романтичної казки українською мовою // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки. Ніжин, 2017. Книга 1. С. 166–170. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nzfn_2017_1_37 (дата звернення 28.04.2020).
 10. Лисенко Г. Л., Баклан І. М., Чепурна З. В. Основи перекладу – міст між теорією і практикою (німецько-український напрям). URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29034> (дата звернення 28. 04. 2020).
 11. Лисенко Г. Л., Чепурна З. В. Ідіома як основний носій інформації у німецькомовних заголовках // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 8(76), грудень. С. 36–38. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/download/2669/2439/> (дата звернення 28.04.2020).
 12. Навчальні матеріали онлайн «pidruchniki» URL: https://pidruchniki.com/77069/kulturologiya/de-yure_de-fakto (дата звернення 28.04.2020).

13. Нагорна М. Основні шляхи перекладу фразеологізмів українською мовою // Наука. Освіта. Молодь. Умань. С. 47–48. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2016_2/16.pdf (дата звернення 28.04.2020).
14. Назаркевич Х. Основи перекладознавства. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 298 с.
15. Ніколащенко Ю.А. Формування навичок перекладу фразеологізмів у майбутніх перекладачів (на матеріалі німецької мови) // Молодий вчений: науковий журнал. 2019. № 6 (70) с. 368-371. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/6/70.pdf> (дата звернення 28.04.2020).
16. Новікова Т.В. Переклад фразеологізмів крізь призму теоретичних досліджень // Наукові записки національного університету «Острозька академія». Острог, 2015. Вип. 52. С. 203-207. URL: <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2015/n52/71.pdf>.
17. Пишна Л. Міжкультурний аспект перекладу фразеологізмів // Мова і культура. 2013. Вип. 16, т. 5. С. 415–419. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COMM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Mik_2013_16_5_69 (дата звернення 21.02.2020).
18. Піддяча К.Р. Явище компресії в перекладі інструкцій з експлуатації (на матеріалі текстів німецько-української мовної пари): магістр. дис.. Київ: «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2018. 101 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/25768/1/Piddiachyi_magistr.pdf (дата звернення 28.04.2020).
19. Сарміна Г.Л. Явище дефразеологізації у заголовках німецькомовних публіцистичних текстів // Наукові записки Національного університету

- «Острозька академія». Острог, 2015. Вип. 58. С. 177–179. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2015/%D1%8F%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B5-%D0%B4%D0%B5%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D1%83-%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0/> (дата звернення 28.04.2020).
20. Федоренко Л.О. Модифікації структурного та семантичного складу фразеологізмів сучасної української мови // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир, 2007. С. 193-197. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1980/1/12.pdf> (дата звернення 28.04.2020).
21. Фразеологічні труднощі перекладу. URL: <https://student2.ru/psikhologiya/1453536-frazeologichni-trudnoshhi-perekladu>.
22. Харчук О.В. Фразеологічні одиниці з кінесичним компонентом у сучасній німецькій мові: семантико-структурний аспект: автореф. дис... канд. філол. наук: спец.: 10.02.04. Київ, 2006. 19 с. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A5%D0%B0%D1%80%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9E.%D0%92.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A5%D0%B0%D1%80%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9E.%D0%92.$) (дата звернення 28.04.2020).
23. Burger H. Handbuch der Phraseologie. URL: https://books.google.com.ua/books?redir_esc=y&hl=ru&id=cZRKdD-xrXgC&q=Phreseologie#v=onepage&q=Phreseologie&f=false (дата звернення 28.04.2020).

24. Schiffmann-Seelos K. Zwillingsformeln und komparative Phraseologismen Thematisierung und didaktische Möglichkeiten im Fremdsprachenunterricht// fachdidaktische Hausarbeit. Innsbruck, 2013. 30 s. URL: http://www.leko-project.org/wp-content/uploads/2014/09/Schiffmann-Seelos_Kristine.pdf (дата звернення 28.04.2020).

Лексикографічні та довідникові джерела

25. Академічний тлумачний словник української мови «sum.in.ua» URL: <http://sum.in.ua/s/tysnuty> (дата звернення 28.04.2020).
26. Денисенко С.Н. Словник-довідник з фразеологічної деривації на основі існуючої фразеології німецької мови з перекладом прикладів на українську та російську мови / Софія Никифоровна Денисенко. Вінниця: Нова Книга, 2005. 288 с.
27. Німецько український онлайн словник «dict.com». URL: <https://www.dict.com/%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B8> (дата звернення 28. 04. 2020).
28. Онлайн-словарь «Академик». URL: https://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_synonims/264897/%D1%81%D0%BE%D0%B9%D1%82%D0%B8 (дата звернення 28. 04. 2020).
29. Словник фразеологічних синонімів URL: <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=24&t=512> (дата звернення 28. 04. 2020).
30. Фразеологічний онлайн-словник «korusno-znatu.in.ua». URL: <http://korusno-znatu.in.ua/frazeologizmy/yak-gryby-pislya-doshhu/> (дата звернення 28. 04. 2020).
31. Фразеологічний словник «Світ слова» URL: <https://svitslova.com/idioms-dictionary/2167-vziaty-v-rsvoji-uky.html> (дата звернення 28. 04. 2020).

32. Фразеологічний словник української мови «Словопедія» URL: <http://slovopedia.org.ua/49/53407/360034.html> (дата звернення 28. 04. 2020).
33. Фразеологічний словник української мови URL: <https://slovyk.me/dict/phraseology/%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D1%82%D0%B8> (дата звернення 28. 04. 2020).
34. Wörterbuch für Redensarten, Redewendungen, idiomatische Ausdrücke, Sprichwörter, Umgangssprache «Redearten-Index». URL: <https://www.redensarten-index.de/suche.php> (дата звернення 28. 04. 2020).

Джерела ілюстративного матеріалу

35. Аверченко Д. DOCUDAYS UA 2020 (стаття) URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21791399.html>.
36. Айсманн С. Від «Законну Отто» до #Aufschrei (стаття) URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/fem/21562070.html>.
37. Ахтергольд Г. До наукового ступеня ведуть багато шляхів? (стаття) URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20832922.html>.
38. Бельманн У. Віртуальне навчання (стаття) URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/deu/20444572.html>.
39. Берггаузен Н. Зачарування минулим (стаття) URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21498873.html>.
40. Берггаузен Н. Танці в сейфі (стаття). URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/mus/21481239.html>.
41. Бішоф М. Сільська ідилія долає похмуру антиутопію (стаття) URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21447312.html>.
42. Блеха Т. За гроші щастя не купиш (стаття) URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20605615.html>.
43. Бруннер У. Прощання, суперечки, гарне кіно (стаття) URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21494882.html>.

- 44.Бруннер У. Про що берлінале 2019? (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21467762.html>.
- 45.Бруннер У. Фільми про світ, у якому живемо (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/brl/21770917.html>.
- 46.Вальдівія Брух К. Як просувати себе по-новому (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20741163.html>.
- 47.Венкер Т. Вільний саунд у складні часи (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21134737.html>.
- 48.Гайль А. Поруч з людьми (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20951177.html>.
- 49.Гайне Т. 2010-2019: декада розвитку, фестивалів та колективів (стаття).
URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21735903.html>.
- 50.Гармзен Р. К. Не все при перекладі зберігається (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/com/20796112.html>.
- 51.Енценсбергер Т.Шукаємо учениць – тільки не забагато! (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21385384.html>.
- 52.Карстен Я. Один день погратись в студентів (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20837889.html>.
- 53.Квікерт А. У складності краса (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21498827.html>.
- 54.Кюхеманн Ф. Розповідати обачливо, але без прикрас (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/com/20713493.html>.
- 55.Літо, сонце, Німеччина – на свіжому повітрі найкраще (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21331387.html>.
- 56.Любер К. Якою мовою розмовляє німецьке підприємство? (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/deu/20440083.html>.
- 57.Мамчак С. Майбутнє – ключ до сьогодення (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20743731.html>.
- 58.Марквардт К. Культурне розмаїття через інклюзію (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21446713.html>.

- 59.Мобільний додаток для вивчення лексики UNICAMPUS (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/deu/21103043.html>.
- 60.Мульке В. Універсальний підхід до досліджень (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21636522.html>.
- 61.Олійник Є. Робота з місцями історичних злочинів (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/sup/pdn/kud/kuk/20854342.html>.
- 62.Ославська С. Просто неба у Львові (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20750433.html>.
- 63.Плас-Флесенкемпер Б. Від жертви до трагічної героїні (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21376799.html>.
- 64.Плетт К. Глобальні теми та локальні сцени (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/mus/21728330.html>.
- 65.Райнер Е. CLIL, FÜDAF, DFU, CLILIG – перепрошую, що? (стаття)
URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/spr/20879807.html>.
- 66.Савіцька О. Zweierpasch: З хіп-хоп через кордони (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20750005.html>.
- 67.Салій Ю. Друге життя для відходів (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/psu/20750130.html>.
- 68.Толь Е. Потьмарення старших панів (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/mus/21734704.html>.
- 69.Ферфюрт Є. П'ята пора року – час блазнів (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21159744.html>.
- 70.Фукс М. Політика як сцена (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21507681.html>.
- 71.Целлер Й. Компенсуємо викиди CO2 і все буде добре? (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21621622.html>.
- 72.Целлер Й. Нові тренди з кузні ідей (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/sta/21135910.html>.
- 73.Цьорер М. Ти – це те, що ти читав? (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21621080.html>.

- 74.Цьорер М. Цей чудовий дивосвіт інновацій (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21375337.html>.
- 75.Швіонтек Є. Більше ніж дах над головою (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/20727946.html>.
- 76.Штрук-Шльон М. Майбутнє класики – жіноче! (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21471676.html>.
- 77.Шьонгьofer П. Історія Німеччини у одному ярмарку (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21514597.html>.
- 78.Шьонгьofer П. Усміхніться...ви проголосували! (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21455834.html>.
- 79.Юргс А. Коли оживають динозаври (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/vr/20949031.html>.
- 80.Юргайт М. За крок до жіночої та цифрової епохи (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/dos/com/20796787.html>.
- 81.Achterhold G. Viele Wege führen zur Promotion (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20832922.html>.
- 82.App zum Wortschatzlernen UNICAMPUS (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/deu/21103043.html>.
- 83.Awertschenko D. DOCUDAYS UA 2020 (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21791399.html>.
- 84.Bellmann U. Virtuelles Büffeln (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/deu/20444572.html>.
- 85.Berghausen N. Faszination Bergangenheit (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21498873.html>.
- 86.Berghausen N. Tanz im Tresorraum (стаття). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/mus/21481239.html>.
- 87.Bischoff M. Landidylle schlägt düstere Dystopie (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21447312.html>.
- 88.Blecha T. Geld allein macht nicht glücklich (стаття) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20605615.html>.

89. Brunner U. Abschied, Kontroversen und Bärenstärke Filme (statтя) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21494882.html>.
90. Brunner U. Darum dreht sich die Berlinale 2019? (statтя) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21467762.html>.
91. Brunner U. Filme über die Welt, in der wir leben (statтя). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/brl/21770917.html>.
92. Carsten J. Einen Tag Student spielen (statтя) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20837889.html>.
93. Eismann S. Von der Lex Otto bis zum # Aufschrei (statтя) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/fem/21562070.html>.
94. Enzensberger T. Weibliche Lehrlinge erwünscht – bloss nicht zu viele! (statтя). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21385384.html>.
95. Fuchs M. Die Politik als Bühne (statтя) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21507681.html>.
96. Harmsen R. C. Manches geht beim Übersetzen verloren. (statтя). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/com/20796112.html>.
97. Heine T. 2010-2019: eine Dekade mit viel Bewegung, Festivals und Kollektiven (statтя). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21735903.html>.
98. Heyl A. Nah bei den Menschen (statтя). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20951177.html>.
99. Jurgeit M. Auf dem Sprung ins weibliche und digitale Zeitalter (statтя) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/com/20796787.html>.
100. Jürge A. Wenn Dinosaurier zum Leben Erwachen. (statтя). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/vr/20949031.html>.
101. Küchemann F. Behutsam erzählen, ohne zu beschönigen (statтя) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/com/20713493.html>.
102. Lüber K. Welche Sprache spricht ein deutsches Unternehmen? (statтя) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/deu/20440083.html>.

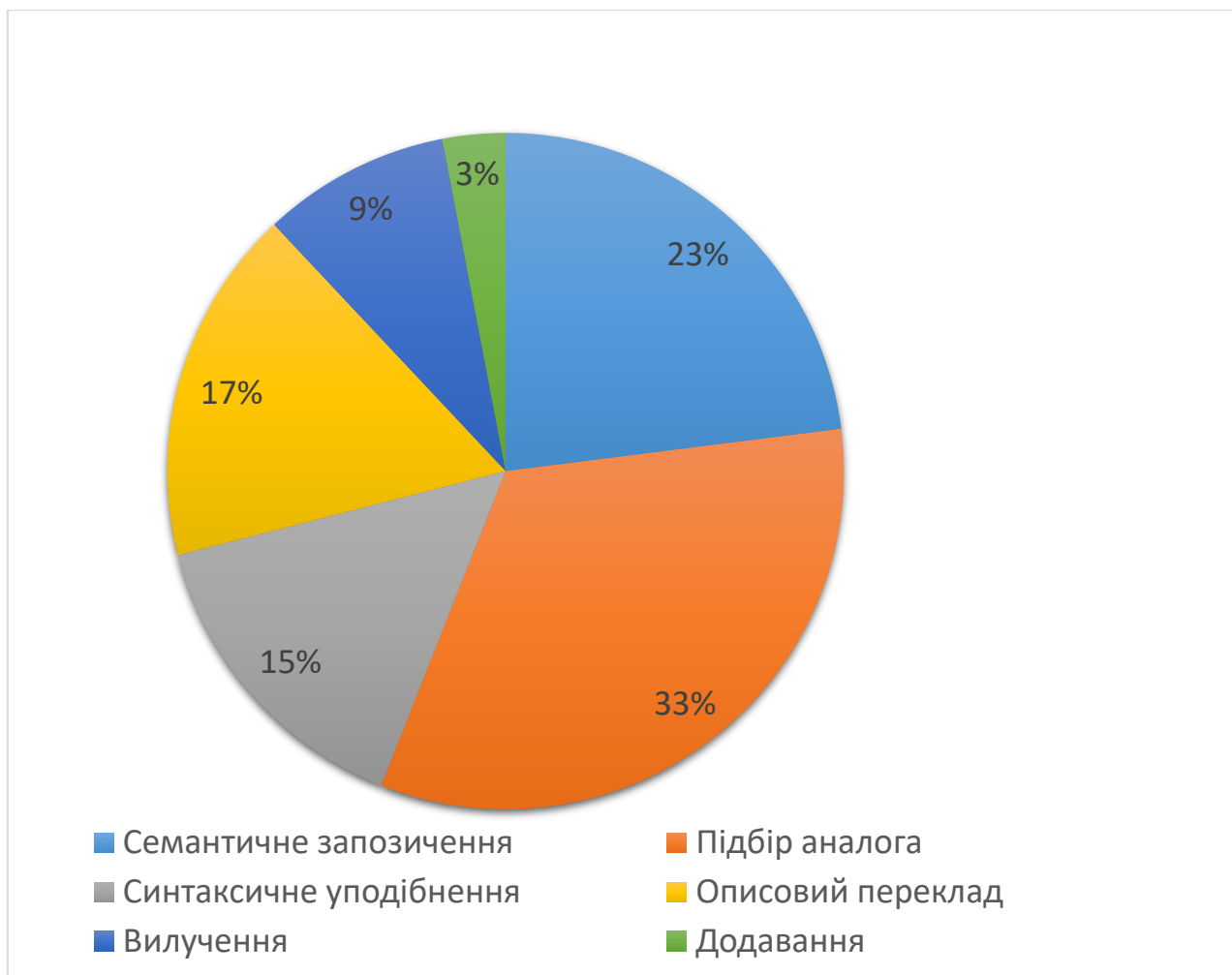
103. Mamczak S. Die Zukunft als Gegenwart (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20743731.html>.
104. Marquardt K. Kulturelle Vielfalt durch Inklusion (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21446713.html>.
105. Mulke W. Der universelle Forschungsansatz (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21636522.html>.
106. Olijnyk J. Umgang mit Orten historischer Verbrechen (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/sup/pdn/kud/kuk/20854342.html>.
107. Oslawska S. Unter freiem Himmel in Lwiw (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20750433.html>.
108. Plass-Fleßenkämper B. Vom Opfer zur tragischen Heldin (статья)
URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21376799.html>.
109. Plett C. Globale Themen in lokalen Szenen (статья). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/mus/21728330.html>.
110. Quickert A. Komplexität ist Schönheit (статья). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21498827.html>.
111. Rainer E. CLIL, FÜDAF, DFU, CLILIG – bitte was? (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/spr/20879807.html>.
112. Salij J. Ein zweites Leben für Abfälle (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/psu/20750130.html>.
113. Savitska O. Zweierpasch: mit Hip hop über Grenzen (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20750005.html>.
114. Schwiontek E. Mehr al sein Dach über dem Kopf (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20727946.html>.
115. Schönhöfer P. Bitte lächeln und wählen! (статья). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21455834.html>.
116. Schönhöfer P. Wie die Buchmesse deutsche Geschichte erzählt (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21514597.html>.

117. Sommer, Sonne, Deutschland – draußen ist es am schönsten (статья)
URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21331387.html>.
118. Struck-Schloen M. Die Zukunft der Klassik ist weiblich (статья). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21471676.html>.
119. Tholl E. Die Fortsetzung der Altherrendämmerung (статья). URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/mus/21734704.html>.
120. Valdivia Bruch K. Eine neue Art der Selbstvermarktung (статья).
URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20741163.html>.
121. Venker T. Schwierige Zeiten und freie Sounds (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21134737.html>.
122. Verfürth E. Die Närrische fünfte Jahreszeit (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21159744.html>.
123. Vogel M. Die Wiederentdeckung des Fahrrads (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/20445819.html>.
124. Zeller J. Kohlendioxid Kompensation und alles gut? (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21621622.html>.
125. Zeller J. Neue Trends aus der Ideeschmiede (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/dos/sta/21135910.html>.
126. Zöhler M. Du wirst, was du liest? (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21621080.html>.
127. Zöhler M. Oh, wie schön ist Digiland (статья) URL:
<https://www.goethe.de/ins/ua/de/kul/mag/21375337.html>.

ДОДАТКИ

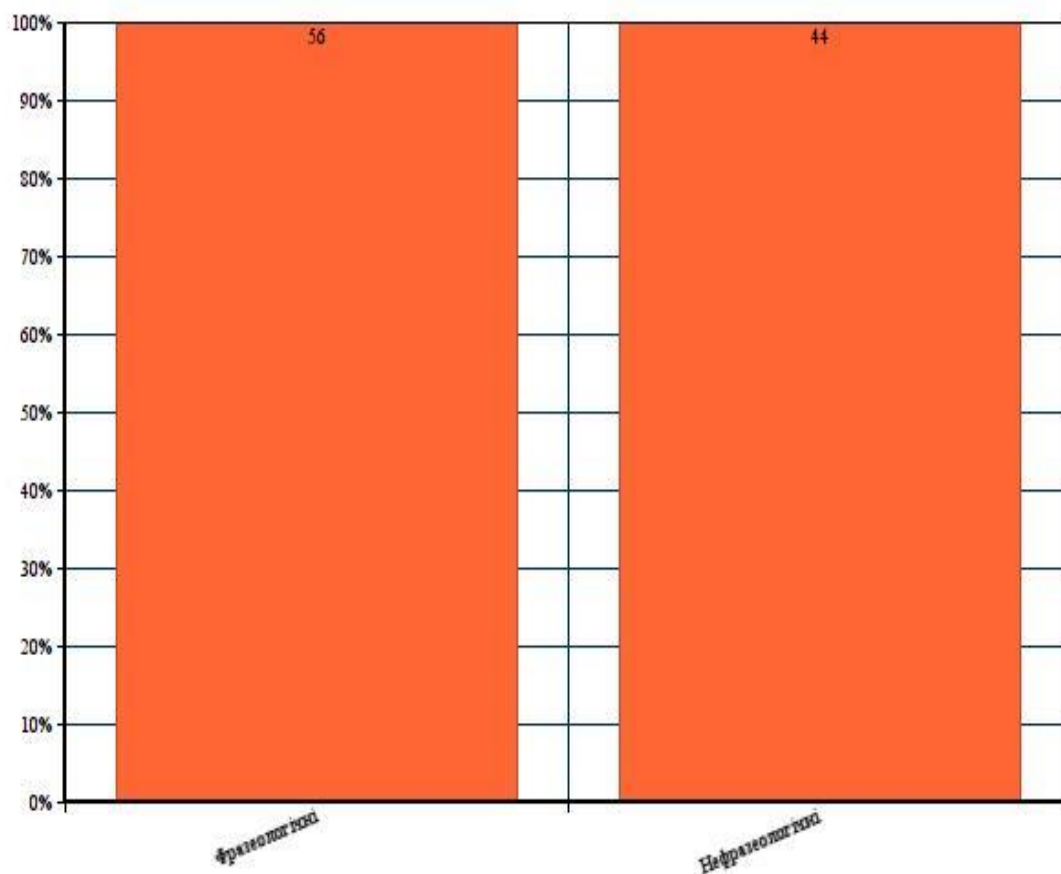
ДОДАТОК А

Рисунок А.1. Діаграма: Частотність використання способів та прийомів перекладу ФО в публіцистиці

ДОДАТОК Б

Рисунок Б.2. Діаграма: Частотність використання фразеологічних та нефразеологічних способів та прийомів перекладу під час перекладу ФО в публіцистиці (у відсотках)

ДОДАТОК В

Таблиця В.1

Німецько-український фразеологічний глосарій (на матеріалі статей з онлайн журналу «Культура» Гете Інституту)

№	Німецька ФО	Переклад українською мовою
1.	J-n Schicksal selbst in die Hand nehmen.	Брати відповідальність за власну долю у свої руки.
2.	Den Nerv der Zeit treffen.	Виявлятися дуже актуальним.
3.	In den Mittelpunkt rücken.	Ставити в центр уваги.
4.	Die neue Türen öffnen.	Відкривати нові двері.
5.	Wie ein roter Faden durch etw. ziehen.	Проходити через щось червоною стрічкою.
6.	Sinen Lauf nehmen.	Разом з перебігом.
7.	Den Schluss machen.	Відходити у минуле.
8.	In den Hintergrund rücken.	Відходити на задній план.
9.	Etwas auf den Punkt bringen.	Коротко говорити про щось.
10.	Ins Gespräch kommen.	Вступати в діалог.
11.	Mit einfachen Worten ausgedrückt.	Говорячи простими словами.
12.	Alles Quatsch.	Нісенітниця.
13.	Ernst nehmen.	Сприймати серйозно.
14.	Wie Pilze aus der Erde schießen.	Вигулькувати неначе гриби після дощу.
15.	Im Trend liegen.	Сьогодні в тренді.
16.	In Betracht ziehen.	Припускати.
17.	Einen Schritt weiter gehen.	Йти далі.

Продовження таблиці В.1

18.	Auf dem Vormarsch sein.	Продовжувати наступати.
19.	Aus der Welt räumen.	Усувати.
20.	Klar zu Tage treten.	Проявлятися з усією чіткістю.
21.	Über alle Maßen.	Попри здоровий глузд.
22.	Kaum Luft bringen.	Тиснути в грудях.
23.	Sich zu Wort melden.	Виступати.
24.	Die Spuren hinterlassen.	Не минати безслідно.
25.	Den Grundstein legen.	Закладати підвалини.
26.	Jemandem den Rang ablaufen.	Виходити уперед.
27.	Unter dem Motto.	Під гаслом.
28.	Kein neues Gesicht sein.	Не бути новим обличчям.
29.	Nicht das Alter entscheidet.	Вік нічого не вирішує.
30.	Sich einige Schritte weg bewegen.	Відходити.
31.	Jemanden aus der Puste bringen.	Падати без сил.
32.	Auf der anderen Seite.	З іншого боку.
33.	Im Fokus stehen.	Стояти у фокусі.
34.	Unter Druck stehen.	Потужний тиск чинитись на когось.
35.	An die Grenzen stoßen.	Наштовхуватися на межі.
36.	Es lag in der Luft.	Це було в повітрі.
37.	Aus den Fugen geraten.	Зійти з рейок.
38.	Vor der Tür stehen.	Стукати у двері.
39.	Als Sündenbock herhalten.	Знайти цапа-відбувайла.
40.	Wir müssen so viel geben, wie wir nehmen.	Треба віддавати стільки, скільки береш.
41.	De facto.	Де факто.

Продовження таблиці В.1

42.	Die Sprache ist der Schlüssel zum Verständnis.	Мова є ключем до порозуміння.
43.	Mit einem „Happy End“ beenden.	Історія зі щасливим кінцем.
44.	Das Rad neu erfinden zu müssen.	Комусь доводиться щоразу по-новому винаходити велосипед.
45.	Für das Beste halten.	Видаватися найкращим.
46.	Jemandem passiert ein Missgeschick.	З кимось трапляється халепа.
47.	Wie ein Puzzle zusammenfügen.	Вкладатися в один великий пазл.
48.	Auf der Erfolgswelle reiten.	Підвестись на вершину успіху.
49.	Die komplexe Frage stellen.	Піднімати складне запитання.
50.	Einen schlechten Ruf haften.	Щось / когось супроводжує сумнівна репутація.
51.	In schwierigen Zeiten.	У складні часи.
52.	Sentimental zurückblicken.	Вдаватися у сентименти.
53.	Zum Glück!	Ну й добре!
54.	Einen Einzug finden.	Посісти своє чільне місце.
55.	Eine scharfe Konkurrenz stellen.	Складати комусь жорстку конкуренцію.
56.	Nicht in der Lage sein.	Бути не в стані.
57.	Das schlechte Gewissen beruhigen.	Заспокоювати сумління.
58.	Mit gutem Gewissen.	З чистою совістю.
59.	Ganz von der Hand zu weisen.	Заперечувати.
60.	Ins Leere laufen.	Вести в нікуди.

Продовження таблиці В.1

61.	Die Meinung frei äußern.	Вільно висловлювати думки.
62.	An der Seite stehen.	Залишатись осторонь.
63.	Die Gänsehaut haben.	Мати мурашки по шкірі.
64.	Alles was A war, war jetzt Z.	Все, що було А, стало тепер Я.
65.	Du wirst, was du liest?	Ти – це те, що ти читав?
66.	Geld allein machen nicht glücklich.	За гроші щастя не купиш.
67.	Mehr als ein Dach über dem Kopf.	Більше ніж дах над головою.
68.	Auf dem Sprung.	За крок.
69.	In aller Munde sein.	Бути у всіх на вустах.
70.	Auf Augenhöhe.	Обличчям одне до одного.
71.	Etwas hat nicht nur die Gemüter von Nörglern erhitzt.	Не сварив тільки лінивий.
72.	Von „oben“ sein.	На рівні держави.